БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

29 сакавіка 1994 г.
Аўторак
№ 33 (13750)
Кошт у розніцу 50 рублёў
Выдаецца з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК

Конкурс "Міс Універсітэт" адбыўся ў старэйшай ВНУ рэспублікі — БДУ. Першынство аспрэчвалі 11 прэтэндэнтак. У выніку ўладальніцай ганаровага тытула стала студэнтка гістарычнага факультэта Вольга ТАЧЫЛІНА. Спецыялізацыя ў Олі — гісторыя КПСС, і ярка-чырвоны касцюм, відаць, заклікаваны быў сімвалізаваць сцяг сусветнага пралетарыяту.

Такое шоу праводзілася ў Белдзяржуніверсітэце ўпершыню. Але, як запэўнівала рэжысёр студэнцкага клуба і арганізатар конкурсу Аксана ЧУПРЫНА, ён будзе штогадовым.

Віктар ТАЛОЧКА, БЕЛІНФАРМ.

Кур'ер "ЧЗ"

Еўропа – наш агульны дом

Беларусь наведала парламенцкая дэлегацыя Германіі на чале са статс–сакратаром бундэстага панам Вільцам.

— Мэта нашага знаходжання простая: убачыць, як на тэрыторыі Беларусі ажыццяўляецца фінансуемая ўрадам ФРГ жыллёвая праграма для ваеннаслужачых Заходняй групы войск, якія вяртаюцца дамоў, — заявіў Бернд Вільц. — Я быў тут год назад. За гэты час шмат зроблена. Мы наведалі Барысаў, дзе пабудаваны ўжо ваенны гарадок, і пераканаліся, што справы ідуць паспяхова.

Гэты вывад пацвердзіў і першы намеснік міністра абароны Беларусі Аляксандр Тушынскі. У шасці населеных пунктах — Баранавічах, Слоніме, Барысаве, Лідзе, Бярозе, Мар'інай Горцы — кватэры здадзены пад ключ. А ў Росі будаўніцтва ваеннага пасёлка ў хуткім часе завершыцца. Усяго на сродкі нямецкага боку ў рэспубліцы будзе ўзведзена 5.938 кватэр для ваеннаслужачых, што вяртаюцца з Германіі.

Брытанскае ноў–хаў для беларускага рынку

Свой уклад у станаўленне фондавага рынку Беларусі зробяць і спецыялісты Лонданскага ноў–хаў фонду, якія завяршылі азнаямленчы візіт у нашу рэспубліку.

Ініцыятарам прыезду ў Беларусь англійскіх фінансістаў выступіла таварыства "Інтэркантыненталь". Яго прэзідэнт Аляксандр Яловік адзначыў, што напярэдадні пачатку чэкавай прыватызацыі рэспубліцы як ніколі неабходна дапамога замежных спецыялістаў, якія ведаюць становішча спраў на рынку каштоўных папер. Гэта і было падставай для звароту па дапамогу да англійскага ўрадавага ноў-хаў фонду, які аказвае садзейнічанне правядзенню эканамічных рэформ у іншых краінах.

БЕЛІНФАРМ.

Горкая "падзяка"

Беларускі канькабежац Ігар Жалязоўскі вярнуўся дадому з апошняга этапу Кубка свету і атрымаў "узнагароду" ад землякоў.

У суботу ўвечары ад яго дома на вуліцы Заслаўскай у Мінску выкралі аўтамабіль "BMW-525" залацістага колеру з нумарнымі знакамі 15-00 МІ. Калі нехта штосьці даведаецца пра месцазнаходжанне аўтамабіля, няхай пазвоніць па тэлефонах 20-11-37 або 02.

Яўген ПУЧКОЎ.

Парады Лешака Бальцаровіча

У Мінску адбыўся навукова–практычны семінар "Шляхі выхаду з эканамічнага крызісу дзяржаў Усходняй і Цэнтральнай Еўропы". Яго арганізатарамі сталі Міжнародная асацыяцыя беларусістаў, Беларускі гуманітарны адукацыйна–культурны цэнтр, Аб'яднанне прадпрымальнікаў рэспублікі і Сацыял–дэмакратычная грамада.

Семінар прыцягнуў да сябе ўвагу перш за ўсё тым, што на ім выступіў былы віцэ-прэм'ер Польшчы Лешак Бальцаровіч. Яго імя звязваецца з рэфармаваннем польскай эканомікі пасля прыходу да ўлады лідэраў прафсаюза "Салідарнасць" на чале з Лехам Валенсай. Многія ідэі "шокатэрапіі паводле Бальцаровіча" выкарысталі ў сваёй дзейнасці расійскія рэфарматары, калі кабінет міністраў узначальваў Ягор Гайдар.

У выступленні на семінары і гутарках з журналістамі Лешак Бальцаровіч даў сваю ацэнку стану беларускай эканомікі. На яго думку, крызісныя працэсы можна спыніць толькі пры ўмовах распрацоўкі канкрэтнай праграмы рэформ. У прыватнасці, адным з галоўных прыярытэтаў павінна стаць фінансавая стабілізацыя на макраэканамічным узроўні, без якой немагчыма нармальнае функцыяніраванне гаспадарчых механізмаў. Трэба дакладна вызначыць кола пытанняў, якімі займаюцца дзяржструктуры.

У семінары прынялі ўдзел многія вядучыя беларускія эканамісты, выказаўшыя свой пункт гледжання на шляхі вываду нацыянальнай эканомікі з глыбокага крызісу. Уласнымі меркаваннямі аб шматлікіх праблемах станаўлення рынačных адносін на Беларусі падзяліўся галоўны банкір рэспублікі Станіслаў Багданкевіч.

Якаў ЯСЭПКІН.

Існаваць – гэта прысутнічаць усюды

У нацыянальным прэс–цэнтры Беларусі днямі адбылася прэс–канферэнцыя прэзідэнта "Канада — Беларусь фонду" Алеся ПЯТРОЎСКАГА і намесніка начальніка ўпраўлення знешнеэканамічнай і знешнепалітычнай дзейнасці Саўміна рэспублікі Анатоля АРБІНОВІЧА.

"Канада — Беларусь фонд" — параўнальна новая арганізацыя, асноўнай мэтай якой з'яўляецца наладжванне больш цесных прамых эканамічных і культурных кантактаў паміж дзвюма краінамі. Пакуль яны, як вядома, на аматарскім або выпадковым узроўні, з-за чаго многія карысныя і для нас культурныя ды эканамічныя праграмы ўрада заакіянскага партнёра мінаюць Беларусь.

Натуральна, чакаць салідных інвестыцый або культурнага абмену з краінай, дзе наша дзяржава не мае нават паўнамоцнага прадстаўніка, — наіўна. Разам з тым наладжванне здаровай сеткі дыпламатычных зносін каштуе вялікіх грошай. "Канада — Беларусь фонд" распрацаваў даволі эфектыўную структуру, якая апіраецца на інстытут ганаровых консулаў, прыклады якога меліся і ў дыпламатычнай гісторыі Швецыі, Нямеччыны ды іншых краін.

У рамках гэтай структуры ў Мінску ўжо дзейнічае "Канадскі клуб", а ў Таронта (канадская правінцыя Антарыо) — "Беларускі клуб".

Алесь Пятроўскі, цяпер грамадзін Канады, правёў немалую падрыхтоўчую працу, заручыўшыся падтрымкай Саўміна і Міністэрства замежных спраў Беларусі. Ён спадзяецца, што ягонае вяртанне ў кастрычніку ў Канаду ўжо будзе, гэтак мовячы, з пэўным пакетам канкрэтнага плёну з беларускага боку.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

Свята музыкі ў школе

У СШ № 190 Мінска, школе з эстэтычным ухілам, праходзіла чарговае свята музыкі.

Адбыўся справаздачны канцэрт харавой песні і музыкі вучняў І-8 класаў эстэтычнага цыкла.

На сцэне прагучалі песні не толькі сучасных кампазітараў Л.Захлеўнага, А.Рамізоўскай, былі таксама выкананы творы кампазітараў-класікаў П.І.Чайкоўскага, Э.Грыга, Ш.Гуно.

— Жадаючых прыняць удзел у канцэрце было многа, — гаворыць мастацкі кіраўнік харавога аддзялення Алена Іванаўна Ліпніцкая, — але права выступіць на гэты раз атрымалі лепшыя. Радасцю свяціліся тварыкі юных выканаўцаў. Многія з іх упершыню здавалі такі сур'ёзны экзамен, адказнасць і заклапочанасць была на тварах выкладчыкаў-харавікоў і музычных кіраўнікоў, бо ўрокі музыкі, танцаў, выяўленчага мастацтва ў школе выкладаюцца нароўні з урокамі матэматыкі і мовы.

Удзячнымі слухачамі на канцэрце былі бацькі юных выканаўцаў, іх старэйшыя і малодшыя брацікі і сястрычкі. Усе атрымалі эстэтычнае задавальненне. Поспехаў вам, юныя таленты!

Валянціна ШПІЛЕЎСКАЯ.

Курсы валют на 28 сакавіка:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	10100	10510	5970	6215
"Пошук"	10000	10500	6000	6300
"Белбізнесбанк"	9900	12000	5700	7150

(У дужках —курс за безнаяўны разлік)

НАПЯРЭДАДНІ ПАДЗЕІ

... Не гандлёвы рад на кірмашы

☐ Валянцін БАРЫСЕВІЧ, "ЧЗ"

У прэс–канферэнцыі, што адбылася 24 сакавіка, прынялі ўдзел кіраўнікі Міністэрства па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю і прыватызацыі Рэспублікі Беларусь (Міндзяржмаёмасць).

Намеснік міністра Васіль Давыдзенка і яго калега Казімір Раманоўскі, начальнікі ўпраўленняў каштоўных папер, арганізацыі чэкавай прыватызацыі Уладзімір Магілявец, Зінаіда Шаўчэнка расказалі аб бліжэйшых мэтах у справе прыватызацыі дзяржмаёмасці, праведзенай тэрытарыяльнымі камісіямі рабоце, адказалі на хвалюючыя пытанні.

Няма чаго граху таіць: большасць насельніцтва да гэтага часу толкам не ведае, што гэта за штука — Закон аб імянных прыватызацыйных чэках.

Дык вось, на атрыманыя ў Ашчадных банках чэкі насельніцтву належыць прыватызаваць нямала дабра — палову рэспубліканскай дзяржаўнай маёмасці. Яе кошт, паводле розных падлікаў, складае каля 23 трыльёнаў беларускіх рублёў. Але імгненна разбагацець на акцыях, якія можна будзе набыць на чэкі, канешне ж, нельга, хоць і намінальная вартасць, напрыклад, чэка "Маёмасць" вызначана пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь у 25 тысяч рублёў. Чаму нельга разбагацець? Ды таму, што ўсё залежыць ад эфектыўнасці работы акцыяніраванага прадпрыемства. Бо на справе чэк — гэта ўсяго дывідэндны падатак на прадпрыемствы, які сілком прымушае іх выплачваць тысячам умоўных акцыянераў, што атрымаюць з рук Міндзяржмаёмасці права патрабаваць сваёй долі прыбытку, імі не заробленага, не створанага і якога не прымнажаюць.

Да таго ж, у ліку аб'ектаў, якія неабходна прыватызаваць, ільвіную долю займаюць прадпрыемствы гандлю, паслуг, грамадскага харчавання, адну трэцюю — аб'екты камунальнай гаспадаркі. На большасці акцыяніруемых прадпрыемстваў зношаны і патрабуюць тэрміновай замены асноўныя фонды. А таму, натуральна, прыбытку і дывідэндаў, наогул, можа не быць некалькі гадоў запар. Недарма ж прыкмечана — у ялавай каровы малака не выціснеш. І, канешне ж, сярод насельніцтва з'явяцца расчараваныя ў спадзяванні на магчымыя дывідэнды, а самыя нецярплівыя паспяшаюцца пазбавіцца ад сваіх чэкаў за любыя грошы, бо абмен па формуле "намінал за намінал", гэта значыць акцыі на дваццаць пяць тысяч рублёў за адзін чэк, магчымы вельмі ў рэдкіх выпадках. Часцей будуць адхіленні, іншы раз нават значныя. Усё зноў жа будзе залежаць ад рэнтабельнасці прадпрыемства.

І другі бок медаля. Эканоміка рэспублікі не выйшла з крызісу, інфляцыя ідзе хутчэй на парадак, чым у суседняй Расіі. У прыватнасці, маёмасць падаражала за кароткі тэрмін у 1600 разоў, значыць, практычна не хопіць сродкаў, каб выкупіць ва ўласнасць больш буйныя і рэнтабельныя прадпрыемствы, а ад дробных фабрык-заводаў асноўны прыбытак па акцыях людзі атрымаюць хутчэй за ўсё не ў выглядзе дывідэндаў, а ў выніку ўзрастання курсавай вартасці каштоўных папер ад будучага павелічэння рэнтабельнасці аб'ектаў. Але зноў жа не многія пагодзяцца чакаць тры, пяць, сем гадоў, тым больш, не маючы цвёрдай гарантыі, што пасля атрымаюць па павышанай стаўцы.

Што тычыць прыватызацыйных чэкаў "Жыллё", то, як растлумачыў намеснік міністра Васіль Давыдзенка, іх можна скарыстаць па прызначэнню на прыватызацыю жылля і ў справе будаўніцтва кааператыўных кватэр, бо чэк, па сутнасці, — сродак аплаты. У прыватнасці, у сярэднім чалавек атрымае 50 прыватызацыйных чэкаў агульнай намінальнай вартасцю каля двух мільёнаў рублёў.

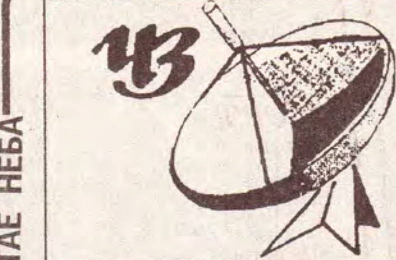
А вось як дапамагчы людзям скарыстаць свой чэк з толкам, выгадай? Начальнік упраўлення каштоўных папер Міністэрства па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю і прыватызацыі Рэспублікі Беларусь Уладзімір Магілявец растлумачыў, што з гэтай мэтай сфарміраваны яшчэ адзін элемент у сістэме прыватызацыі — інвестыцыйны фонд, устаўны капітал якога на сёння складае каля 50 мільёнаў рублёў. Чэк укладчыка агароджаны будзе трайной абаронай — ліцэнзіямі, кожную з якіх асобна атрымаюць усе тры звяны, маючыя адносіны да чэкавых укладаў. Гэта значыць, чэкавы фонд і асоба ці кампанія, кіруючая гэтым фондам, атрымаюць асобныя ліцэнзіі як розныя фінансавыя інстытуты. Урэшце, сваю ліцэнзію маюць і дэпазітары, дзе будуць захоўвацца гэтыя чэкі. Вось таму рызыка страціць чэк дарэмна ў фондзе куды меншая, чым, дарэчы, пры набыцці акцыі якога-небудзь прадпрыемства самастойна.

Адным словам, ідзе апошняя падрыхтоўка да важнай эканамічнай кампаніі — прыватызацыі дзяржмаёмасці. На 15 сакавіка ў тэрытарыяльныя камісіі з заявамі аб налічэнні чэкаў "Маёмасць" звярнулася больш 283 тысяч чалавек. Гэта лічба складае 3,3 працэнта ад агульнай колькасці грамадзян, якія маюць права на атрыманне чэкаў.

Адначасова Міндзяржмаёмасць праводзіць работу па размяшчэнню чэкаў. У прыватнасці, на 140 прыватызаваных яшчэ ў 1993 годзе аб'ектах зарэзервавана долей і акцый на суму больш як 260 мільярдаў рублёў для продажу за чэкі "Маёмасць", які намераны распачаць з 1 ліпеня гэтага года, каб за тры месяцы пасля выдачы сертыфікатаў гэтых чэкаў даць магчымасць большай часткі насельніцтва атрымаць іх і вызначыць напрамкі выкарыстання чэкаў.

Адным словам, рынак каштоўных папер — не гандлёвы рад на кірмашы, а права грамадзян на іх долю ўласнасці.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Дзяжурныя па выпуску: перакладчыкі С. КІРЫЕНКА, Д. ЛІТВІН, рэдактар Я. ЯСЭПКІН.

"Еўраньюс"

Дэманстрацыя ў Брусэлі

У нядзелю ў сталіцы Бельгіі — Брусэлі прайшла дэманстрацыя, у якой удзельнічалі 24 тысячы чалавек.

Мэтай гэтай акцыі, арганізаванай рознымі партыямі і рухамі, стала жаданне прыцягнуць увагу ўрадаў краін Еўропы да праблем расізму ў дзяржавах Еўрапейскага супольніцтва.

Алабамская трагедыя

Не менш як 17 чалавек загінула ў ЗША, у штаце Алабама, у выніку разбурэння адной з цэркваў.

Яшчэ 19 вернікаў атрымалі цяжкія раненні. У час службы ў царкве гіганцкі шторм паваліў сцяну, калі ўнутры знаходзілася 140 чалавек. Пацярпелі і вернікі-баптысты, якія маліліся ў другой царкве, размешчанай паблізу. Тут таксама некалькі чалавек атрымалі пашкоджанні рознай ступені.

Баснійскія сербы супраць падзелу краіны

Упершыню за тыя часы, пакуль ідзе вайна ў Босніі–Герцагавіне, прадстаўнікі баснійскіх сербаў выказаліся супраць падзелу краіны.

"Суперчэннэл"

На сходзе, які адбыўся ў Сараева і ў якім прынялі ўдзел 500 дэлегатаў, былі таксама прадстаўнікі ЗША і Расіі.

Патрабаванне да Грэцыі

На сустрэчы міністраў замежных спраў краін Еўрапейскага супольніцтва было выказана патрабаванне да Грэцыі зняць эмбарга ў адносінах да Македоніі.

Міністр замежных спраў Германіі Клаўс Кінкель прапанаваў грэчаскай дэлегацыі прыняць такое рашэнне да чэрвеня, калі скончыцца тэрмін праўлення цяперашняга ўрада Грэцыі.

"Уорлднэт"

Катастрофа на чыгунцы

У Егіпце здарылася катастрофа — сутыкнуліся два цягнікі.

Трагедыя адбылася недалёка ад горада Кафр-эль-Шэйх. Сама меней 75 чалавек паранена, 11 знаходзяцца ў цяжкім стане.

Лепш растлумачыць, чым забараняць

Галоўны хірург Злучаных Штатаў заявіў, што поўная забарона тытунекурэння ў выніку прыняцця адпаведнага законапраекта пакіне мільёны амерыканцаў "пакутуючымі наркаманамі", але ніяк не вырашыць праблему.

Выступаючы па каналу Сі-бі-эс, доктар Джоселін Эдлерс сказаў, што ўрад і міністэрства аховы здароўя, у прыватнасці, павінны праводзіць пастаянную тлумачальную работу. Гэта, паводле яго слоў, прынясе больш карысці, чым рэзкая забарона ўжывання, вытворчасці і продажу тытунёвых вырабаў.

Стрэйзанд жадаюць бачыць усе

Жаданне пабачыць рэдкі канцэрт Барбары Стрэйзанд стала непераадольным для тысяч і тысяч амерыканцаў, якія выстойваюць вялізныя чэргі і літаральна "вісяць" на тэлефоне, спадзеючыся дастаць білет. Яго ўнушальны кошт (350 даляраў) мала каго спыняе.

"TV-5"

Прадстаўнік славутай "зоркі" аб'явіў, што яму патэлефанавалі ўжо каля 5 мільёнаў чалавек. У кіламетровых чэргах ля кас-аўтаматаў і кас канцэртнай залы людзі спадзяюцца ўбачыць Стрэйзанд, якая не вельмі бавіць публіку "жывымі" выступленнямі. Менеджэры сцвярджаюць, што білеты на 12 запланаваных спачатку канцэртаў, да якіх прыйшлося далучыць яшчэ 6, былі прададзены за адну гадзіну.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Бізнес-клас

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА
Тэл. 68-28-52

Няма нічога ліхога...

Старшыня праўлення Нацыянальнага банка Беларусі Станіслаў Багданкевіч станоўча ацаніў прынятае парламентам рашэнне аб абмежаванні крэдытнай эмісіі. На яго думку, гэта будзе садзейнічаць стабілізацыі становішча ў грашова-крэдытнай сферы. Камерцыйныя банкі ў адпаведнасці з рашэннем Нацбанка зноў ажыццяўляюць аперацыі з расійскімі рублямі як з замежнай валютай. Каменціруючы сітуацыю, якая склалася пасля прыняцця Саветам Міністраў рашэння ад 11 сакавіка аб накіраванні ўсёй валютнай выручкі прадпрыемстваў у валютны рэзервовы фонд Нацбанка ў сувязі з неабходнасцю пагашэння запазычанасці перад Расіяй за пастаўляемыя энерганосьбіты, Станіслаў Багданкевіч адзначыў памылковасць дадзенага рашэння. Яно не прынесла адчувальных выгад і ў той жа час нанесла вялікі ўрон іміджу нашай краіны. Старшыня праўлення Нацбанка станоўча ўспрыняў адмену гэтага рашэння. Ён спрагназіраваў далейшае падзенне курса разліковага білета ў адносінах да канверсуемых валют і расійскага рубля. На яго думку, курс будзе зніжацца да таго часу, пакуль будуць існаваць праблемы з выплатай запазычанасці Расіі.

БелаПАН.

Малы бізнес і статыстыка

Як сведчыць вопыт развітых краін, сацыяльная рынкавая эканоміка немагчыма без так званага малога і сярэдняга бізнесу. Таму разам з буйнымі аб'яднаннямі, карпарацыямі, канцэрнамі існуе шырокая сетка малых прадпрыемстваў. У сярэднім на Захадзе МП даюць 50—60 працэнтаў валавога нацыянальнага прадукту. А, напрыклад, у Швейцарыі, дзе самы высокі ўзровень жыцця (сярэдняя зарплата складае 3,5 тысячы даляраў), — 80 працэнтаў. У ЗША налічваецца 19 мільёнаў сапраўды малых прадпрыемстваў: на 90 працэнтаў іх заняты не больш як 15 чалавек. Аднак яны ствараюць 40 працэнтаў валавога нацыянальнага прадукту і 80 працэнтаў — новых працоўных месцаў. Вельмі часта на канвеер буйной фірмы камплектуючыя пастаўляюць сотні і нават тысячы дробных прадпрыемстваў. У выніку вялікі бізнес культывуе малы.

Што тычыцца Беларусі, паводле звестак Дзяржаўнай падатковай інспекцыі, за мінулы год колькасць суб'ектаў гаспадарання павялічылася на 34,9 працэнта. Такім чынам, прырост новых прадпрыемстваў у параўнанні з 1992 годам склаў 18 тысяч адзінак. На пачатак 1994 года на рэспубліканскім рынку было зарэгістравана 199.500 суб'ектаў гаспадарання. Аднак развіццё малога і сярэдняга бізнесу на Беларусі, без якога немагчыма ўваходжанне ў цывілізаваны рынак, пакідае жадаць лепшага. Трэба падкрэсліць, што гэты працэс часта цалкам залежыць ад кампетэнцыі мясцовых органаў улады. Вельмі паказальны ў гэтым напрамку вопыт гарадоў Маладзечна, Слуцка, Пінска, дзе працэсам станаўлення прадпрымальніцтва кіруюць спецыялісты з сучаснымі поглядамі і ведамі законаў эканомікі, і дзе адпаведна прадпрымальніцтва развіваецца больш хутка.

Але актыўнай дапамогі мясцовых улад недастаткова. 73 працэнты з 116 дэлегатаў апошняга з'езда Саюза прадпрымальнікаў Беларусі лічаць асноўнай перашкодай на шляху развіцця бізнесу палітычную і эканамічную нестабільнасць у рэспубліцы, недакладнае заканадаўства і незбалансаванасць падатковай палітыкі, 50 працэнтаў — адсутнасць дзяржаўных гарантый бізнесу, 38 працэнтаў — карупцыю, 10 працэнтаў — негатыўныя адносіны да прадпрымальнікаў з боку насельніцтва і 10 — высокі ўзровень арганізаванай злачыннасці.

* * *

На сённяшні дзень у Літве найбольш распаўсюджаным і папулярным бізнесам з'яўляецца гандаль патрыманымі аўтамабілямі. Маюцца на ўвазе машыны замежных марак, буйныя цэнтры па продажу якіх знаходзяцца ў Вільнюсе, Каўнасе, Марыямпалі, Уцене і Рыетвасе.

* * *

Тры даляры ЗША — такая такса будзе збірацца з усіх, хто жадае трапіць у Калінінградскую вобласць з боку літоўскай і польскай мяжы, у адпаведнасці з новым распараджэннем аб парадку аплаты ўезду. Вызваляюцца ад уплаты грамадзяне СНД, Літвы і Польшчы.

БЕЛАРУСКІ ШЛЯХ

Леанід ЛЫЧ, доктар гістарычных навук

ЛЁС БЕЛАРУСА

III. Эканоміка-матэрыяльныя асновы нацыянальнай самасвядомасці

Пазітыўнага зруху ў спыненні далейшага размывання нацыянальнай самасвядомасці беларусаў нельга дамагчыся, калі іх край будзе вызначацца, як сёння, нізкім узроўнем прадукцыйных сіл і ключавыя пазіцыі ў эканоміцы акажуцца ў дзялкоў замежнага капіталу, у руках прадстаўнікоў іншых народаў. Існуе рэальная небяспека, што пры нашай сучаснай беднасці мы гэтаму апошняму фактару проста можам не надаць асаблівага значэння, лічачы галоўным любымі сіламі і сродкамі выйсці з эканамічнага тупіка. Тут трэба быць надзвычай абачлівым, старанна вывучаць, наколькі шчырым з'яўляецца іх жаданне супрацоўнічаць з намі, інакш можа здарыцца такое, што замест мяркуемага выйгрышу мы панясём новыя страты. Сусветны вопыт вучыць, што часта такое гаротнае становішча той ці іншай краіны вельмі спрытна выкарыстоўваюць чужародныя элементы, бессаромна набіваючы свае кішэні на людскім горы. Знешне яны нібыта і дапамагаюць пераадолець эканамічныя цяжкасці, але, калі ўважліва прыглядзецца да канкрэтных дзеянняў такіх месіянераў, няцяжка заўважыць непрыхаваную зацікаўленасць іх палепшыць асабіста сваё фінансавае, матэрыяльнае становішча. Законы рыначнай эканомікі вельмі жорсткія і з імі нельга не лічыцца, калі хочаш выжыць, стварыць нармальна развітое грамадства.

Вывесці наш край з заняпаду змогуць толькі моцна заклапочаныя яго лёсам, апантаныя нацыянальнай ідэяй беларусы. У гэтым ім істотна, без выгады для сябе не дапамогуць ні Расія, ні Украіна, ні Польшча, ні якая-небудзь іншая суседняя ці аддаленая краіна. У кожнай з іх свае праблемы. З імі можна толькі супрацоўнічаць на ўзаемавыгадным эканамічным грунце, чакаць жа бескарыслівай падтрымкі ад іх нерэальна, бо яны самі сутыкаюцца з неверагодна вялікімі цяжкасцямі. Але, каб такіх і не зведвалася, усё роўна інтарэсы пералічаных і іншых краін на Беларусі будуць больш вынікаць з іх унутраных патрэб, чым нашых нацыянальных. Практыка не ведае такіх выпадкаў, каб прадпрымальнікі, укладваючы капіталы ў чужыя краіны, больш дбалі пра іх інтарэсы, чым пра свае ўласныя. Таму трэба вельмі асцярожна, узважана ставіцца да прыцягнення на Беларусь замежнага капіталу, каб не трапіць у кабалу да спрактыкаваных дзялкоў рыначнай эканомікі.

Ускладанне асноўнай ролі ў пераадоленні заняпаду, выхаду з крызісу на прадпрымальнікаў, дзелавых людзей беларускага паходжання абавязвае дзяржаву строга ўлічваць гэты фактар пры арганізацыі ў рэспубліцы гаспадарчага жыцця. Стварэнне такім людзям найбольш спрыяльных умоў нічога агульнага не мае з нацыяналізмам, як ён разумеецца марксістамі. Нічога, бо толькі такія людзі, адчуўшы рэальную падтрымку дзяржавы, грамадства, на сваю дзейнасць будуць глядзець не як на сродак уласнага ўзбагачэння, а ўмову вываду Бацькаўшчыны з эканамічнага хаосу, заняпаду. Маючы падтрымку народа, хтосьці з іх, напэўна ж пры першых магчымасцях, матэрыяльна, фінансава дапаможа яму ў адраджэнні нацыянальнай культуры і мовы. Толькі ў асяроддзі такіх прадпрымальнікаў, асабліва з належнай этнічнай самасвядомасцю, набудзе шырокі рух мецэнацтва, без якога нідзе і ніколі не адбывалася сапраўднага адраджэння нацыянальнай культуры і мовы. Усе тыя прадпрымальнікі на Беларусі, што выхаваны ў рускай ці іншай культурна-моўнай стыхіі і ўпарта імкнуцца заставацца адданымі ёй, пры дасягненні поспеху ў сваёй эканамічнай дзейнасці наўрад ці будуць дзяліцца сродкамі з беларускай культурай і мовай, праяўляць клопат аб нацыянальным духоўным жыцці нашага краю, бо іх непасрэдныя інтарэсы фарміруюцца пад уплывам зусім іншых культурных вартасцей.

Улічваючы сказанае, нельга баяцца ісці на стварэнне самых спрыяльных фінансава-эканамічных умоў для заснавання і развіцця беларускага нацыянальнага прадпрымальніцтва. Усё нашае жыццё, а не толькі духоўная сфера, павінна мець нацыянальнае аблічча, і зрабіць яго такім могуць толькі самі беларусы і не ў апошнюю чаргу тыя, што занятыя на кіруючых пасадах, асабліва рэспубліканскага маштабу, у сферы эканомікі.

Такім чынам, стварэнне на Беларусі нацыянальных па зместу і духу прадпрымальніцкіх структур, заняцце кіруючых пасад у іх асобамі карэннай нацыянальнасці — адно з найважнейшых патрабаванняў часу. Гэта ж не толькі спрыяльна паўплывае на эканамічнае жыццё Рэспублікі Беларусь, але і пасадзейнічае фарміраванню нацыянальнай самасвядомасці ў такога важнага пласта нашага грамадства, як прадпрымальнікі, якія здольныя зрабіць вырашальны ўплыў на кансалідацыйныя працэсы ў асяроддзі беларускага народа ў цэлым, надзейна захаваць яго ад рускай культурна-моўнай асіміляцыі, што яшчэ і сёння нельга здымаць з парадку дня.

Не сакрэт, што апошнім часам у нас узнікае вялікая колькасць розных аб'яднанняў і таварыстваў, дзейнасць якіх скіравана супраць нацыянальных інтарэсаў беларускага народа. Часта не толькі патаемна, але і адкрыта вядзецца імі барацьба супраць нашай культуры і мовы. Калі падобным аб'яднанням і таварыствам удаецца запанаваць у сферы эканамічнага жыцця, іх наступ на беларускую культуру і мову набывае такі размах, што ўжо ніякая дзяржава не выратуе гэтыя каштоўнасці, і іх асноўным носьбітам будзе наканавана поўная асіміляцыя. Перыядычны друк, што знаходзіцца на фінансаванні розных камерсантаў і бізнесменаў, ужо практычна выйшаў з-пад нашага кантролю і ўсю дзейнасць будуе ў антыбеларускім духу. Тут голасу беларускіх нацыянальных прадпрымальнікаў амаль зусім не чуваць. Баль правяць чужыя Беларускаму краю людзі. Эканамічныя магчымасці іх да такой ступені выраслі, што яны сваёй антыбеларускай друкаванай прадукцыяй запаланілі ўсе нашыя кіёскі. У барацьбе за масы яўная перамога на баку чужародных Беларусі элементаў.

Гістарычны вопыт народаў, не выключаючы і наш уласны, сведчыць, што асабліва глыбока ўсведамляюць далучанасць да карэннага насельніцтва свайго краю, моцна дбаюць пра яго эканамічны і культурны росквіт людзі, праца якіх непасрэдна звязана з зямлёй, і асабліва тыя з іх, што займаюць вядучыя пазіцыі ў гэтай сферы вытворчай дзейнасці. На вялікае наша гора, лёс так распарадзіўся, што ў ёй яшчэ ў сярэднявеччы беларусы пачалі страчваць сваю ролю, паступова аддаючы перавагу прышлым польскім магнатам і шляхце. Пазней, калі Беларусь падпала пад уладу Расійскай імперыі, на нашых землях трывала аселі памешчыкі рускага паходжання. У выніку ў нас сфарміраваўся слой самых буйных землеўладальнікаў, які этнічна быў чужым для нашага краю, клапаціўся не столькі аб развіцці яго прадукцыйных сіл, колькі аб атрыманні максімальнага даходу на ўкладзены капітал. Яшчэ ў меншай ступені людзі дбалі пра духоўнае жыццё беларусаў. Польскія паны і рускія памешчыкі былі тут выключна толькі праваднікамі сваёй нацыянальнай культуры. Сярод буйных магнатаў толькі адзінкі паходзілі з карэннага насельніцтва. Прычым аказвалі зусім нязначны ўплыў на яго этнічную самасвядомасць, бо самі не вызначаліся высокім узроўнем яе. Такія магнаты і сотай долі не зрабілі з таго, што ажыццявілі тут польскія і рускія землеўладальнікі для ўзняцця нацыянальнага прэстыжу сваіх народаў, іх культур і моў.

Пра ўсё гэта зусім невыпадкова вядзецца гаворка. Мы жывём у час, калі павінны адбыцца вельмі істотныя перамены ў формах землекарыстання, калі зямля можа стаць прадметам куплі і продажу. Сёння беларусы не самыя багатыя ў сябе дома. Яны ўступаюць многім народам ва ўменні рабіць бізнес з нічога. Прывучаныя жыць па прынцыпу "Не высоўвайся", яны страчваюць там, дзе хтосьці набывае багацце. І ў найбольшай ступені ўсё гэта вельмі характэрна для селяніна, жыхароў вёскі. Улічваючы нізкі ўзровень прадпрымальніцтва беларускай нацыі, нельга дапусціць, каб ён з кімсьці канкурыраваў у набыцці зямлі, што б гэты канкурэнт ні абяцаў дзяржаве ў сэнсе кардынальнага пераўтварэння аграрнага сектара эканомікі ў сапраўдную жытніцу рэспублікі. І тут, як і ў многіх іншых сферах народнай гаспадаркі, трэба разлічваць на ўласныя людскія сілы. Лозунг "Беларуская зямля належыць яе дзецям" павінен стаць галоўным у нашых планах па рэфармаванню вытворчых адносін у гэтай сферы дзейнасці чалавека. Калі нам удасца зрабіць асноўным гаспадаром у ёй беларусаў — яны не будуць глядзець на зямлю толькі як на сродак асабістага ўзбагачэння, бязлітасна эксплуатаваць яе дзеля атрымання максімальнага прыбытку. На зямлю яны будуць глядзець як на нешта куды больш важнае ў жыцці, як на аснову існавання не толькі самога сябе, але і ўсіх наступных пакаленняў свайго роду. Падобныя адносіны да зямлі, арганічнае ўрастанне ў тое месца, дзе жывеш — ёсць найпершая і найгалоўная аснова мясцовага патрыятызму, без якога не існуе патрыятызм нацыянальны. У якой ступені пачуццё гаспадара на зямлі садзейнічае фарміраванню і росту нацыянальнай свядомасці, у такой ступені яна ўзгадоўвае ў чалавека адказнасць за разумнае выкарыстанне багаццяў роднага краю. Вёска не дала памерці, забяспечыла выжыванне беларускага народа ў перыяд надзвычай небяспечных паланізацыі і русіфікацыі, і цяпер яна выратуе нас ад поўнага нацыянальнага заняпаду, калі зямля застанецца ў руках беларускіх сялян, і калі мы ўсе дапаможам ім перайсці да цывілізаваных формаў арганізацыі сельскагаспадарчай вытворчасці. Такое не адбудзецца тады, калі вялікія абшары нашай зямлі апынуцца ў руках уласнікаў, якія генетычна не звязаныя з ёй, альбо пяройдуць да чыста выпадковых людзей, якія на такім родзе заняткаў проста захочуць нажыць сабе капітал любой цаной, не спыняючыся нават перад грубым парушэннем законаў экалогіі. Узорам арганізацыі працы і побыту павінны стаць для нас краіны Заходняй Еўропы, дзе, нягледзячы на ўзмацненне працэсаў урбанізацыі, стандартызацыі культуры, сялянства працягвае заставацца надзейным носьбітам нацыянальных духоўных традыцый, моцна ўплываючы на стан культуры народа ў цэлым.

Лішнім было б даказваць, як шмат зрабіла для розных народаў свету купецтва. Найбольш тыповыя яго прадстаўнікі ўвайшлі ў якасці герояў у мастацкую літаратуру, музычныя творы, з вялікім гонарам глядзяць на нас з палотнаў вядомых жывапісцаў. Мы ж гэтым не можам пахваліцца і ўсё па сваёй неабачлівасці і праставатасці. Вось пацвярджэнне са статыстычных крыніц 50-60 гадоў мінулага стагоддзя: у Мінскай губерні сярод асоб купецкага звання на яўрэяў падала 89 працэнтаў. У іх руках знаходзілася 95 працэнтаў агульнай колькасці купецкіх і мяшчанскіх крамаў. Яшчэ большы працэнт (98) падаў на яўрэяў у Гродзенскай, а вось у Віленскай губерні, дзе нямала жыло літоўцаў і палякаў, яўрэі ўжо не так вольна сябе пачувалі, бо на іх прыпадала 74 працэнты ўсёй колькасці купцоў. Не будзем забывацца на горкі вопыт свайго мінулага і зробім так, каб і ключавыя пазіцыі ў гандлі заставаліся за беларусамі. Вядома, не ўсе, але хтосьці і з іх пэўную частку зароблены х грошай выдзеліць для патрэб нашага сучаснага нацыянальна-культурнага Адраджэння.

Вялікая ў мінулым прыкутасць беларусаў да зямлі, неканкурэнтаздольнасць нават у сябе дома ў барацьбе за заняцце прэстыжнага месца ў грамадскім падзеле працы прывялі да таго, што яны з цягам часу перасталі быць гаспадарамі ў жыцці гарадоў, роля якіх вельмі высокая як у фарміраванні народнасцей, так і нацый. Істотныя страты пазіцый беларусаў у гарадах назіраліся ўжо ў XVIII ст., а з пазнейшым увядзеннем царскім урадам рысы аселасці для яўрэяў становішча яшчэ больш пагоршылася. У сярэдзіне XIX ст. у гарадах Беларусі на долю яўрэяў даводзілася ад 50 да 75 працэнтаў жыхароў. Колькасна пераважалі беларусаў у гарадах палякі, а пазней і рускія. Няцяжка зразумець, што б сталася з французамі, немцамі, італьянцамі, англічанамі, рускімі, палякамі і г.д., каб і яны былі выцеснены са сваіх гарадоў прадстаўнікамі іншых нацыянальнасцей. Падзялілі б лёс беларусаў і сёння ваявалі б за духоўнае выжыванне.

Цяпер беларусы трывала трымаюць за сабой першае месца па ўдзельнай вазе ў складзе гарадскога насельніцтва, і гэта станоўчы фактар у іх сацыяльна-культурным развіцці. Ён адыграваў бы яшчэ большую ролю, калі б на беларусаў адпаведная ўдзельная вага падала і сярод кіруючых работнікаў прамысловасці, транспарту, гандлю. Наданне беларусам, як карэннай нацыі, пэўнай прэстыжнасці з мэтай забеспячэння за імі вядучага месца на ўсіх рашаючых участках эканамічнага жыцця не павінна ўспрымацца прадстаўнікамі нацменшасцей як ушчамленне іх сацыяльных правоў, бо ў той час, калі над беларускім народам ва ўвесь рост пастаўлена задача выжывання як самабытнай этнічнай адзінкі, па-сапраўднаму ўсвядоміць трагізм і часам зрабіць нават штосьці неверагоднае дзеля свайго выратавання могуць толькі самі беларусы. Калі ж сфера эканомікі апынецца ў руках чужых камерсантаў і бізнесменаў, а беларусы ў лепшым выпадку будуць заставацца ў іх на становішчы клеркаў, у горшым — у якасці простай наёмнай рабочай сілы, спадзявацца на штосьці пазітыўнае ў іх этнічнай самасвядомасці, змаганні за нацыянальную ідэю — справа зусім безнадзейная. Яны павінны перш за ўсё адчуць сябе гаспадарамі ў сваім уласным доме. А такое магчыма толькі тады, калі іх рука будзе знаходзіцца на пульце кіравання не толькі дзяржаўнымі, грамадска-палітычнымі, але і адміністрацыйна-гаспадарчымі структурамі, аб'яднаннямі, прадпрыемствамі і г.д., словам, усюды, дзе ствараюцца матэрыяльныя асновы існавання беларускага этнасу.

(Працяг будзе.
Пачатак у № 31, 32).

ЖЫЦЦЁВАЯ ДРАМА З ВІДАМ НА ТУРМУ

Родная кроў

□ Лілія ГРЫНЯВЕЦКАЯ, "ЧЗ"

Яна прыехала з Віцебска ў рэдакцыю "Чырвонай змены", каб расказаць пра зламаны лёс свайго ўнука. 72–гадовай бабульцы нялёгка перамяшчацца плацкартай у чужы горад, шукаць сталічную рэдакцыю, патрэбных людзей... Яшчэ больш нялёгка мець 21–гадовага ўнука, у якога ўжо тры судзімасці, язва, няма бацькоў, няма дома. Якога любіш да болю, а боль, таму што вырас на вачах з маленькага стрыжанага хлопчыка ў брытага юнака. І шкада, таму што родная кроў. І дапамагчы хочацца, а дапамагчы няма чым... Пачалося ўсё ў Віцебску.

* * *

Дом, дзе жыве Зінаіда Фёдараўна — бабуля неаднаразова асуджанага Анджэя Пышкіна, давялося шукаць на самым ускрайку горада, у адным з тых раёнаў, куды прасцей дабірацца пешшу, чым чакаць рэдкага рэйсавага аўтобуса. Прыватны сектар, апошняя драўляная хата, за якой — крутая гара, палі і ніякіх гарадоў. Доўга барабаню ў дзверы, брынкае брамка, акампаніруюць два сімпатычныя сабачкі, на шум з'яўляецца гаспадыня.

Зінаіда Фёдараўна, як і большасць бабулек, маленькага росту, хударлявая, калі пачынае гаварыць пра ўнука, апускаюцца вугалкі рота, дрыжыць голас, часта-часта мігаюць набраклыя слязой вочы. Жаночая любоў да вінаватага сына, унука заўсёды прапітана асаблівым горка-вільготным спачуваннем, для 72-гадовай Зінаіды Фёдараўны гэтае пачуццё, як мне падалося, зрабілася асноўным у жыцці, што нейкім чынам як бы трошкі рэабілітуе родную кроў, зачыненую дзесьці ў Івацэвіцкай калоніі строгага рэжыму.

Мы сядзім у Зінаіды Фёдараўны ў больш чым бедна абсталяваным пакоі — быт нашых бабулек не мяняецца дзесяцігоддзямі — і гаворым пра лёс Анджэя.

Самая ўспрымальная пара — дзяцінства. Для значнай большасці — яшчэ і ружовая пара. Поўны бацькоўскі камплект, дробныя, але бесперапынныя жыццёвыя радасці, пяшчотная старая бабуля. Маленькаму Пышкіну пашанцавала менш, чым дзецям са шчаслівых сем'яў, і да ружовых сентыментальных успамінаў, якія наскрабуцца, верагодна, нават у дзетдомаўца, прымешваецца шэрая фарба бяздомнага і інтэрнацкага існавання пры жывых бацьках. Маці — алкагалічка, пазбаўлена бацькоўскіх правоў. Бацька сам (!) адмовіўся ад бацькоўскіх правоў.

Сямейныя закалоты, новая жонка бацькі, вакханаліі з кватэрай ні ў якім выпадку не садзейнічалі нармальнаму жыццю падлетка, які ўзяў сабе столькі самастойнасці, колькі хацеў. Інтэрнат, Магілёўская школа для "цяжкіх" падлеткаў. Збягаў, валацужнічаў, краў. Трапіў у "псіхушку." Дыягназ, пастаўлены ў псіхіятрычнай бальніцы, — патахарактаралагічнае фарміраванне асобы з-за неспрыяльных умоў выхавання. Лячэнне: тэрапія занятасцю, прафілактычна-тэрапеўтычныя размовы. Бачна па ўсяму, не дапамаглі прафілактычна-тэрапеўтычныя размовы Анджэю. Піць пачаў у Магілёўскай спецшколе, калі хадзіў у самаволку, курыць — з сямі гадоў. Прымаў таксічныя і наркатычныя рэчывы.

Першы раз судзілі Анджэя ў 90-м годзе ў 18-гадовым узросце. У нецвярозым стане ўзяў у віцебскім універмагу "Цэнтральны" куртку. Не на продаж узяў — сабе. Спадабалася, значыць. За ўпадабаную куртку і спробу ўгону аўтатранспарту "начапілі" кучу артыкулаў і адзін год папраўчых работ па месцы жыхарства з утрыманнем 20 працэнтаў на карысць дзяржавы. Папраўчыя работы па месцы жыхарства — гэта яшчэ не турма, але да яе ўмоўна асуджаныя бліжэй, чым хто.

"Любоў" да чужых рэчаў "выйшла бокам" раней, чым скончыўся першы тэрмін. Памятаеце, не так даўно была нядобрай памяці мода на балконныя крадзяжы безабаронных, ледзь падсохлых джынсаў, пуловераў і г.д., якія наіўныя ўладальнікі, забыўшыся пра асцярожнасць на карысць ахайнасці, развешвалі на вяровачках у трох метрах ад зямлі. Анджэй Пышкін быў адным з тых, хто лазіў па балконах і браў спартыўныя і імпартныя рэчы. І, трэба сказаць, шмат паспеў налазіць і набраць, пакуль злавілі. "Выпадкова, — сказаў мне Анджэй. — Аднаго разу ўзяў з сабой напарніка, таго злавілі п'янага на матацыкле, ён усё і расказаў". Гэтым разам прысудзілі два гады і тры месяцы пазбаўлення волі з адбыццём пакарання ў калоніі агульнага рэжыму і выправілі ў Магілёў. Тэрмін адседзеў цалкам, хаця шмат хто ў такіх выпадках вызваляецца датэрмінова. Пры ўмовах добрых паводзін.

Вызваліўся і паехаў у вёску з мэтай папоўніць рады паляводаў калгаса імя Суворава. А праз пяць месяцаў і адзінаццаць дзён — зноў суд, прыгавор, калонія. Справа была напярэдадні Вялікадня, які Анджэй збіраўся сустрэць пляшкай настойкі. За гэтым і паехаў у Докшыцы. У горадзе да яго падышла знаёмая, якая таксама не збіралася ўсухую адзначаць свята, і прапанавала ўзяць спіртное ў чужой хаце. Ці мог адмовіць даме "джэнтльмен"? Мог, але не адмовіў, а падаў той самы камень, якім кампаньёнка разбіла шкло чужой хаты. Выкралі шэсць пляшак гарэлкі і адну спірту. Кампаньёнцы — тры гады агульнага рэжыму, кампаньёну — тры гады строгага ў Івацэвічах.

Вось так выглядае падмацаваная матэрыяламі судовай справы хроніка падзей, якія зрабілі з 21-гадовага юнака неаднаразова асуджанага Пышкіна Анджэя Алегавіча. Усё проста і адназначна для суда: пераступіў закон — павінен быць пакараны. Усё проста і адназначна аказалася для бацькі Анджэя (для былога бацькі), з кароткай размовы з якім запомнілася яго фраза, адрасаваная сыну: натварыў — атрымай! (з націскам на апошняе слова). Камячыць, перабірае дакументы, сярод якіх характарыстыкі Анджэя, бабуля. Для яе ён не асуджаны, не злачынец. Ён — унук, родная кроў. Яе доля — шкадаваць.

...Прызнаюся, у Івацэвічы я ехала з няпростымі пачуццямі. З аднаго боку, зразумела, дваццаць адзін год, тры судзімасці, адзін з тых, хто складае злачынны свет, з другога — штурхні лёс любога ў дзесяць гадоў на вуліцу — невядома, чым бы гэта скончылася.

Івацэвічы. Зона. Мураваныя глухія сцены. Клубы дроту пад напружаннем (дакранешся — не заб'е, але шок забяспечаны). На ўваходзе — аўтаматычная сістэма аховы — мыш не праскочыць. Ніводнага пабегу за ўсю гісторыю з Івацэвіцкай калоніі. Былі выпадкі, беглі расканваіраваныя асуджаныя, якія выконвалі за межамі зоны гаспадарчыя работы. З зоны, загароджанай сістэмай аховы, не бягуць.

Адразу за прапускным пунктам, які лягчэй перайсці ў тым кірунку, чым у адваротным, — непасрэдна сама зона. Неба над галавой, а па баках — жалезныя краты, якія рэжуць тэрыторыю калоніі на лакальныя зоны: кожнаму атраду — свая зона, дзе можна шпацыраваць, сушыць бялізну. Ля некаторых атрадаў — выкананыя ў стылі а ля "дзіцячы садок" драўляныя альтанкі, павялічаныя да памераў летняй веранды.

Анджэя прыводзяць да мяне на размову ў той будынак, дзе звычайна адбываюцца спатканні асуджаных з роднымі. Ён сядзіць насупраць, зусім не падобны да таго віхрастага хлопца, чыё фота (фас, профіль) бачыла ў матэрыялах судовай справы. Шэры колер твару, худыя скулы. Малады, невысокага росту хлапец камячыць у руках чорную, куртатую турэмную шапку. На пытанні адказвае неахвотна, спачатку коратка, потым — трохі больш падрабязна.

Анджэй лічыць, што галоўную трэшчыну лёс даў у той час, калі яму, Анджэю, было адзінаццаць гадоў і калі фактычна кінуў бацька. Увогуле, да бацькі ў Анджэя вялікі рахунак. "Я яму адпомшчу", — сказаў Анджэй праз зубы. І самым дрэнным чалавекам, якога даводзілася сустракаць у жыцці, Анджэй таксама лічыць бацьку. У разрад самых лепшых трапілі чамусьці дзве дзяўчыны-блізняты, якіх і бачыў ўсяго некалькі разоў.

Ніколі не чытаў кніг. "Чаму?" — пытаюся. "Пачынаю чытаць, нешта жоўтае з'яўляецца перад вачыма". "А што дактары гавораць?". "Нармальна бачу, гавораць". Нейкі дзіўны выпадак.

Пра злачынствы свае Анджэй распавядае шчыра, не тоіць таго, што шмат краў у дзяцінстве, калі жыў на вуліцы і ў інтэрнаце. У 88-м годзе яшчэ да інфляцыі трымаў у руках вялікія грошы — пяць мільёнаў рублёў — выручку фарцоўшчыкаў. Сваіх вялікіх грошай ніколі не меў. Так, напрыклад, апошняя судзімасць — за тое, што выкраў разам з напарніцай спіртное на суму 3900 рублёў.

Не вельмі пераканана, але ўсё ж сказаў Анджэй, што любіць волю, што зона ніяк не вучыць, што выпраўляецца толькі той, хто сам хоча выправіцца, і што пасля выхаду на волю больш ён красці не стане і ў турму не вернецца.

...Грукаюць, аўтаматычна зачыняюцца жалезныя краты прапускнога пункта Івацэвіцкай калоніі строгага рэжыму. За спінай застаюцца лакальныя зоны, "будынкі казарменнага тыпу", невялікая, апранутая ў чорную спецвопратку постаць аднаго з тысяч мясцовых асуджаных — Анджэя Пышкіна, яго незайздросны, драматычны лёс, які абсалютна не заканчваецца тут, у Івацэвічах, у турме, а будзе працягвацца яшчэ доўга-доўга і стане такім, якім яго захоча зрабіць сам Анджэй.

На гэтым можна было б і закончыць. Але вось я ў Мінску, трымаю ліст ад Зінаіды Фёдараўны. "Паважаная Лілія Вікенцьеўна, вельмі ўдзячная Вам за тыя намаганні, якія Вы робіце, каб дапамагчы майму ўнуку. Тры судзімасці ў дваццаць гадоў — гэта страшна. Але яшчэ больш страшна, калі ў дваццаць чалавек ужо інвалід. Грамадскасць і закон сваё ўзялі — Анджэй нясе адказнасць. Але хто адкажа за скалечаны лёс чалавека, падлетка, дзіцяці? І галоўнае — ён нікому не патрэбен. Гэта страшныя словы. Чалавека нельга выкінуць як непатрэбную рэч. Анджэй ніколі не быў бы ў турме, калі б была да яго ўвага. Нават дарослыя маюць патрэбу ў дапамозе. Бацька раўнадушны, жорсткі, адмахнуўся ад сына пазбаўленнем бацькоўскіх правоў. Ездзіла да Анджэйкі ў турму. Перадачы ад мяне ён не ўзяў, да яго доўга не ехалі, і ён ужо чакае ад некага бандэролі. Прабачце, калі што не так. З павагай бабуля".

Сапраўды, на чые плечы ўзваліць цяжар адказнасці за лёс такіх юнакоў, як Анджэй Пышкін? Каму павінен прад'яўляць рахунак сам Анджэй за ўскаламучанае жыццё, за прывязаныя да турэмных нараў лепшыя гады? Бацькам, што адмовіліся ад яго ў тым узросце, калі сэнс жыцця маленькага чалавека і ёсць гэтыя бацькі? Інтэрнацкім выхавальнікам, якія прызвычаіліся глядзець на статыстычных "пышкіных", як на кантынгент для выпраўленчых устаноў? Нарэшце, самому сабе за тое, што ўзяў калісьці, амаль несвядома, тую першую чужую рэч і не спалохаўся адказнасці і прамаўчала сумленне? Пытанні можна доўжыць, можна раскінуць адказнасць за лёс чалавека па розных адрасах. Але, мне здаецца, сёння для Анджэя не так важна, чые плечы сагнуцца ад справядлівых абвінавачванняў. Больш важна для яго адчуць тое плячо, якое падтрымае, дапаможа выправіцца, падорыць надзею на нешта лепшае, чым бясконцыя адсідкі, малыя і вялікія тэрміны, затхлае турэмнае паветра і злачынны рэцыдыў побач.

Віцебск—Івацэвічы—Мінск.

Цэнтральны батанічны — не проста сад, куток прыроды, гэта музей жывых раслін. Цішыня, прыгажосць і кветкавая вясёлка, што пануюць тут, вабяць людзей любога ўзросту і прафесіі.

На жаль, разрыў сувязей з калегамі далекага і блізкага замежжа, хранічная адсутнасць фінансаў ставяць пад пагрозу гібелі аранжарэі, дзе ўтрымліваюцца трапічныя і субтрапічныя расліны: узімку іх ацяплялі "буржуйкамі". Дык хто ж дапаможа сення Батанічнаму саду?

**Жанна МАЁРАВА.
Фота аўтара.**

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Ахвяры неба

Амерыканскі знішчальнік F-16 і транспартны самалёт C-130 сутыкнуліся недалёка ад ваеннай базы ў штаце Паўночная Караліна (ЗША). У выніку 20 чалавек загінулі і 122 атрымалі раненні.

Гэта атрымалася з-за таго, што па незразумелых прычынах абодва самалёты прасілі пасадку на адну паласу ў адзін час. Пілоты абодвух самалётаў сцвярджаюць, што пачалі садзіцца толькі пасля таго, як атрымалі дазвол наземных службаў і нумар пасадачнай паласы. У выніку падзення F-16 загарэўся яшчэ і самалёт C-141, які быў на стаянцы.

"Забароненае" сонца

Камітэт заканадаўцаў Фларыды прыняў законапраект, які забараняе жанчынам загараць без верхняй часткі купальніка.

Калі законапраект пройдзе канчатковае галасаванне, то тыя, хто парушаць яго, будуць пазбаўлены волі тэрмінам да 1 года альбо падвергнуты штрафу ў 1000 даляраў.

Клінтан раскрывае карты

Афіцыйныя прадстаўнікі Белага Дома заявілі аб намеры Біла Клінтана апублікаваць усе копіі квітанцый і рахункаў, якія былі выплачаны ў канцы 70-х гадоў, і не толькі сваіх, але і жонкі Хілары.

Гэтым Біл Клінтан хоча спыніць плёткі аб дзейнасці сутаварыства Уайтуоэтэр. Дакументы будуць тычацца фінансавых спраў Клінтанаў з 1977 па 1979 год.

Гарачая кропка будзе патушана?

Варагуючыя групоўкі ў Самалі, генерала Махамеда Айдзіда і часова выконваючага абавязкі прэзідэнта Алі Махдзі Махамеда, падпісалі ў Найробі пагадненне аб нацыянальным прымірэнні.

Пагадненне прадугледжвае спыненне агню і скліканне нацыянальнай канферэнцыі па прымірэнню, а таксама выбары прэзідэнта ў маі. Гэты крок паследаваў за пачаткам вываду "блакітных касак" ААН з краіны.

Дзеці як "секс-тавар"

Пасля даследавання, праведзенага польскім міністэрствам выхавання, высветлілася, што многія польскія дзеці з дамоў-інтэрнатаў прадаюцца за мяжу, дзе іх выкарыстоўваюць як "секс-тавар" для розных вясёлых устаноў.

Польскай паліцыяй быў затрыманы адзін з кіраўнікоў падобных пасрэдніцкіх арганізацый. Многіх дзяцей вывозяць з Польшчы толькі на суботу і нядзелю, некаторыя з іх назаўжды не вяртаюцца. Улады спадзяюцца знайсці сляды такіх пасрэдніцкіх фірм.

Улады Перу змагаюцца з гандлем наркотыкамі

У Ліме, сталіцы Перу, урад загадаў спаліць 6,5 тоны наркотыкаў, каб паказаць усяму свету, што ў краіне вядзецца жорсткая барацьба з гандлем "белай смерцю".

У асноўным у полымя "пайшоў" какаін, агульны кошт якога склаў каля 45 мільёнаў даляраў. Увесь тавар быў канфіскаваны ў адной з групоўак, якая займалася гандлем наркотыкамі непадалёк ад перуанскай сталіцы.

"Оскар" і відэа – не пара

Аглядальнікі разыходзяцца ў думках, у якой меры прысуджэнне "Оскара" ўплывае на камерцыйную папулярнасць фільма.

Аднак яны сходзяцца ў адным: як толькі фільм з'яўляецца на відэа — прыбытак ад яго рэзка падае.

ТЫДЗЕНЬ ПА ГАРАСКОПУ

28 сакавіка – 3 красавіка

АВЕН

Аўторак. Будзьце стрыманымі ў гутарках з роднымі. Наведайце царкву ў гэты дзень.

Серада. Не палохайцеся цяжкасцей і праблем у фінансавай сферы. Звярніце ўвагу на сваё здароўе.

Чацвер. Пастарайцеся не канфліктаваць з супрацоўнікамі і з каханым, каб у далейшым не шкадаваць.

Пятніца. Не лепшы час для актыўных дзеянняў. Пастарайцеся перачакаць. Поспех у асабістым жыцці.

Субота. Будзьце асцярожнымі ў бізнесе, каб пазбегнуць непрыемнасцей.

Нядзеля. Займіцеся спортам у гэты дзень.

ЦЯЛЕЦ

Аўторак. Магчымы фінансавы прыбытак.

Серада. Не сварыцеся са сваімі роднымі ў гэты дзень. У каханні трэба ўмець дараваць.

Чацвер. Можаце разлічваць на дапамогу сваіх сяброў. Лепш пазбегнуць высвятлення адносін у бліжэйшым асяроддзі.

Пятніца. Спрыяльны час для эратычных зносін.

Субота. У гэты дзень вам лепш выехаць за горад. Стрымлівайце свае эмоцыі.

Нядзеля. Не верце ўсяму, што вам скажуць.

БЛІЗНЯТЫ

Аўторак. Будзьце стрыманымі ў сям'і.

Серада. Наведайце сяброў у гэты дзень. Прыслухайцеся да думак сваіх блізкіх.

Чацвер. Будзьце настойлівымі ў вырашэнні сардэчных спраў. Актыўнымі дзеяннямі зможаце пазбегнуць матэрыяльных страт.

Пятніца. Поспех у прафесійнай сферы і ў бізнесе.

Субота. Звярніце ўвагу на сваю нервовую сістэму. Будзьце патрабавальнымі не толькі да іншых, але і да сябе.

Нядзеля. У каханні першае слова ваша. Магчыма матэрыяльная падтрымка з нечаканай крыніцы.

РАК

Аўторак. Не ўсяму, што вам кажуць, трэба верыць. Магчымы непаразуменні з сябрамі.

Серада. Удача ў бізнесе.

Чацвер. Вам лепш не рызыкаваць у фінансавай сферы ў гэты дзень.

Пятніца. Магчымы нечаканыя грашовыя страты. Стрымлівайце свае эмоцыі.

Субота. Поспех у каханні.

Нядзеля. Будзьце ўважлівымі да свайго здароўя.

ЛЕЎ

Аўторак. Займіцеся ўмацаваннем хатняй гаспадаркі.

Серада. Не давярайце ў гэты дзень нікому свае фінансавыя справы.

Чацвер. Пастарайцеся ні з кім не сварыцца.

Пятніца. Кантралюйце свае эмоцыі. Магчымы непаразуменні з блізкімі.

Субота. Звярніце ўвагу на сваё здароўе у гэты дзень. Многае будзе залежаць ад вас.

Нядзеля. Пазбягайце сур'ёзных рашэнняў. Змены ў асабістым жыцці.

ДЗЕВА

Панядзелак. Нягледзячы ні на што, можаце дабіцца жаданага выніку. Верагоднасць фінансавага поспеху.

Аўторак. У каханні ўсё залежыць ад вас. Пазбягайце крызісных сітуацый у сям'і.

Серада. Магчыма цікавае падарожжа. Вырашэнне інтымных праблем.

Чацвер. Стабілізуецца становішча на працы. Спрыяльны час для бізнесу.

Пятніца. У каханні ваша слова першае. Паляпшэнне фінансавага становішча.

Субота. Стрымлівайце свае эмоцыі ў гэты дзень.

Нядзеля. Не прымайце ніякіх рашэнняў.

ШАЛІ

Аўторак. Пазбягайце эмацыянальных зрываў. Сачыце за сваім здароўем.

Серада. У каханні трэба ўмець дараваць.

Чацвер. Спрыяльны час у фінансавай сферы. Рызыкуйце!

Пятніца. У дзелавых адносінах у гэты дзень усё будзе залежаць ад вас. Поспех у каханні.

Субота. Успомніце пра сваіх сяброў. Плануйце любыя справы.

Нядзеля. Пастарайцеся адкласці ўсе свае сустрэчы ў гэты дзень. Адкладзіце каханне на іншы час.

СКАРПІЁН

Аўторак. Верагодна змяненне вашых планаў. Устрымайцеся ад хуткіх рашэнняў.

Серада. Поспех у вашых пачынаннях на працы.

Чацвер. Пастарайцеся нічога не мяняць у сваім жыцці. Удача ў бізнесе.

Пятніца. Не рабіце вялікіх пакупак у гэты дзень. Магчымы нечаканы фінансавы паварот.

Субота. Пастарайцеся не сварыцца са сваімі блізкімі, каб у далейшым не шкадаваць.

Нядзеля. Верагоднасць траўм, таму захоўвайце асцярожнасць. Цудоўны час для кахання.

СТРАЛЕЦ

Аўторак Верагоднасць поспеху ў фінансавай сферы. Лепш не рызыкаваць грашыма.

Серада. Стрымлівайце свае эмоцыі. Звярніце ўвагу на сваё здароўе.

Чацвер. Непаразуменні ў каханні. Не злоўжывайце алкаголем у гэты дзень.

Пятніца. Не рызыкуйце нічым. Магчымы грашовыя праблемы.

Субота. Больш часу пастарайцеся правесці на свежым паветры.

Нядзеля. У гэты дзень вы атрымаеце цікавыя звесткі здалёк. Наведайце царкву.

КАЗЯРОГ

Аўторак. Поспех ва ўсіх вашых пачынаннях.

Серада. Стрымлівайце асцярожнасць у фінансавых аперацыях. Не лепшы час для актыўных дзеянняў.

Чацвер. Будзьце ўпэўненымі ў сваіх дзелавых партнёрах. Займіцеся спортам у гэты дзень.

Пятніца. Пастарайцеся не канфліктаваць у сям'і.

Субота. Звярніце ўвагу на сваё здароўе.

Нядзеля. Не злоўжывайце ежай у гэты дзень. Можаце адправіцца ў падарожжа.

ВАДАЛЕЙ

Аўторак. Не трэба ў гэты дзень вырашаць адразу ўсе справы. Некаторыя лепш адкласці на іншы час. Каханне прыйдзе звычайна.

Серада. Пастарайцеся не перанапружваць сваю нервовую сістэму.

Чацвер. Пазбягайце сварак з супрацоўнікамі. Займіцеся хатнімі справамі ў гэты дзень.

Пятніца. Магчымы мімалётныя захапленні.

Субота. У вас будзе шмат сустрэч з сябрамі. Поспех у каханні.

Нядзеля. Стрымлівайце свае эмоцыі ў гутарках з роднымі.

РЫБЫ

Аўторак. Эканомце сілы і беражыце нервы. Поспех у інтымным жыцці.

Серада. Магчымы матэрыяльны прыбытак.

Чацвер. Пастарайцеся ажыццявіць усё, што плануеце на гэты дзень.

Пятніца. Беражыцеся захворванняў.

Субота. Будзьце патрабавальнымі да сябе. Звярніце ўвагу на сваю нервовую сістэму.

Нядзеля. Не выключана цікавае падарожжа. Магчыма вырашэнне вашых інтымных праблем.

АДАМ І ЕВА

Беражыце мужчын!

□ Міхаіл ЛІБІНТАЎ

Інтымны свет маладой сям'і... Не толькі радасці і ўцехі, але і вечныя, невычэрпныя праблемы. Яшчэ раз давялося пераканацца ў гэтым у час апошняй маёй сустрэчы ў адным з рабочых інтэрнатаў Гомеля. У канцы размовы разам з запіскамі з залы я атрымаў некалькі запячатаных канвертаў са зваротным адрасам і нумарамі тэлефонаў. Гэта былі сапраўдныя споведзі. Хачу прывесці толькі некаторыя радкі, якія маюць непасрэдныя адносіны да тэмы артыкула.

..."Вось ужо амаль тры гады я жыву далёка ад дома, пастаянна мяняю месцы работы. Дамоў вярнуцца не магу, таму што бацькі хочуць, каб я ажаніўся ці хоць бы пазнаёміўся з дзяўчынай. Але як сказаць ім праўду? Я чуў, што гэта нельга вылечыць..."

А вось цытата з іншага пісьма. Почырк жаночы:

"...Майго мужа нядаўна ледзь выратавалі ў рэанімацыйным аддзяленні. Ён спрабаваў скончыць жыццё самагубствам праз тыдзень пасля вяселля. Палічыў сябе не мужчынам".

Адразу магу супакоіць тых маладых людзей, якіх трывожыць нават сам успамін пра імпатэнцыю. Паводле сведчання буйнейшых спецыялістаў свету, у прыродзе існуе ў асноўным ілжывая "уяўная" імпатэнцыя (натуральна, за выключэннем якіх-небудзь рэдкіх асаблівасцей фізіялагічнага развіцця, дакладней, недаразвіцця). У большасці выпадкаў палавыя расстройствы ў мужчын могуць вылечвацца і без урача, таму што з'яўляюцца вынікам нездаровага спосабу жыцця, няўпэўненасці ў сабе. (Для пачатку можна паспрабаваць разнастаіць харчаванне: ужываць больш агародніны, фруктаў. Карысна прымаць на працягу месяца і перад сном па сталовай лыжцы мёду, пажадана з 2 - 3-ма грэцкімі арэхамі.

На жаль, (хоць і не рэкамендуецца гэтага рабіць!), чалавеку, асабліва мужчыне, уласціва зацыкліваца на палавых няўдачах. Свае магчымасці ў інтымнай сферы ён звычайна расцэньвае як штосьці вельмі для сябе істотнае. Сапраўды, палавая функцыя адкрывае шлях да больш поўнага, усебакова насычанага жыцця, стварэння сям'і, бацькоўства. Але ў гэтым становішчы мужчыны і жанчыны аказаліся няроўнымі. Якімі б ні былі асаблівасці сексуальнай сферы жанчыны, яны звычайна не становяцца перашкодай для шлюбу. "Халодная" жонка можа быць выдатнай маці і дастаўляць мужу радасць. А мужчыну ж імпатэнцыя проста выключае з інтымнага жыцця, што нярэдка парушае ўзаемаадносіны ў сям'і і нават прыводзіць да яе распаду. Адчуваючы сябе "вінаватым", мужчына з часовымі сексуальнымі расстройствамі пачынае панікаваць, што прыводзіць да неўрозу. Гэта зноў адбіваецца на патэнцыі. Недасведчанасць маладых людзей у пытаннях сексу, неразуменне таго, што некаторыя ўзроставыя цяжкасці могуць з цягам часу бясследна знікаць, прыводзіць да замкнёнасці і дэпрэсіі. А дарэмна! У большасці выпадкаў палавыя расстройствы "вылечваюцца" пасля адной-дзвюх гутарак са спецыялістамі, сексапатолагамі ці нават уролагамі.

Сярод саміх мужчын бытуе міф адносна "нормы", "колькасці" і "якасці" у сферы сексу. Нярэдка, ведаючы па чутках пра чыю-небудзь незвычайную сексуальную актыўнасць, мужчына пачынае параўноўваць сябе з гэтым "эталонам" і прыходзіць да пераканання, што ён далёкі ад неабходнага ўзроўню.

Але інтымнае жыццё не зводзіцца да адных біялагічных працэсаў. Яно ў многім залежыць ад асабістых адносін мужа і жонкі, ад стылю іх штодзённых зносін. Псіхалагічныя фактары могуць узмацняць, а могуць і аслабляць палавую функцыю мужчыны. Папрокі, сваркі з-за дробязей, насмешлівы тон, заўвагі і знявагі, барацьба за лідэрства ствараюць спрыяльную глебу для дысгармоніі ў інтымным жыцці. Без культуры ўзаемаадносін, без выхавання эмоцый не можа быць і культуры сексу. Палавая функцыя — адзіная з усіх фізіялагічных функцый, якая з'яўляецца парнай. У яе ажыццяўленні ўдзельнічаюць двое, і стан аднаго непазбежна адбіваецца на настроі другога.

"У 16 гадоў я ўпершыню меў палавы кантакт з жанчынай. Па ўзросту яна падыходзіла мне для маці. Я ж быў зусім нявопытным і не апраўдаў яе чаканняў. "Прыгавор" быў вынесены суровы. "Табе нельга жаніцца, — сказала яна мне. — Цябе ні адна жанчына кахаць не будзе".

Нічога дзіўнага няма ў тым, што ўсе далейшыя спробы маладога чалавека ў інтымным жыцці пацярпелі поўнае фіяска. Некваліфікаваная "кансультацыя" якога-небудзь знаёмага дапамагае пераканацца, што цяпер патэнцыя парушана назаўсёды. Неўроз чакання — трывожнага чакання няўдачы — становіцца адной з прычын сексуальных парушэнняў.

Штуршком да развіцця такога неўрозу можа стаць таксама зрыў, справакаваны стомленасцю, працяглым палавым устрыманнем, неспрыяльнай абстаноўкай і, вядома ж, няўмелымі, нетактоўнымі, грубымі паводзінамі жанчыны. Адзін папрок, адно бязлітаснае слова, адна міжволі кінутая фраза здольныя не толькі парушыць, але і разбурыць гармонію. Менавіта неапраўданы папрок часта штурхае мужчыну да здрады дзеля адзінай мэты — праверыць сябе на баку. Здараецца, што мужчына пакідае сваю надзвычай патрабавальную і капрызную жонку дзеля іншай, больш ураўнаважанай і тактоўнай сексуальнай партнёркі.

Трэба мець на ўвазе, што менавіта рэгулярнасць звычайнай інтымнай блізкасці, якая ўстанаўліваецца паміж мужам і жонкай, дапамагаюць мужчыне захаваць патэнцыю. Калі ж доўгі час мужчына і жанчына не жывуць палавым жыццём (скажам, нехта паехаў у камандзіроўку), то нярэдка ў партнёра адбываецца аслабленне палавой цягі. Пра гэты, здавалася б, супярэчлівы факт, тым не менш, трэба памятаць вельмі прыдзірлівым жонкам. Як правіла, з пачаткам рэгулярнага палавога жыцця праблемы знікаюць. Але калі пастаянна засяроджваць на іх увагу, ператвараць іх у прадмет асаблівай трывогі, тады сапраўды можа спатрэбіцца спецыяльнае лячэнне.

Беражлівыя адносіны адзін да аднаго, такт, разуменне — гэта аснова мужчынскай упэўненасці, умова прафілактыкі сексуальных расстройстваў...

Спытайце ў Наташы

Не ўсе такія

«Прачытаў у »Чырвонай змене" артыкул «Псіхалогія згвалтавання» (18.01). З гэтай нагоды хачу задаць вам два пытанні, якія мяне вельмі хвалююць:

ці можа жанчына (дзяўчына), якую згвалтавалі, выйсці замуж?

ці варта жаніцца з такой?

Мікалай В., Бярэзінскі р-н".

Прачытаўшы вышэйпамянёны артыкул, вы дарэмна так напалохаліся за лёс прадстаўніц цудоўнай паловы. Справа ў тым, што гаворка ішла пра магчымыя (а не абавязковыя!) вынікі згвалтавання, таму не трэба ўсіх дзяўчат, з якімі здарылася бяда, агулам залічаць у шарэнгі патэнцыяльных наркаманак, неўрастэнічак і дамачак лёгкіх паводзін. Многія жанчыны самі паспяхова спраўляюцца са сваім стрэсам (калі такі ўвогуле меў месца). Гэта залежыць ад тыпу асобы, яе выхавання, характару, светаўспрымання...Уявім сабе, што вы сустрэліся менавіта з такой дзяўчынай, і яна даверыла вам сваю бяду. Не спяшайцеся асуджаць яе і мяняць свае адносіны на супрацьлеглыя, тым больш, калі ніякіх падстаў для гэтага няма і ў паводзінах сяброўкі вас нічога не бянтэжыць. Наадварот — менавіта вы можаце стаць тым выратавальнікам, які канчаткова вызваліць яе ад ранейшай псіхатраўмы і пераканае ў тым, што "не ўсе мужчыны такія". У сапраўдным каханні заўсёды ёсць месца сапраўднаму ўчынку. А пытанне "ці варта" адпадае само сабой...

Валасы – падстава для суму

«Мне 20 гадоў, завуць Вольга. Калі ласка, дапамажыце парадай. Я вельмі пакутую ад таго, што ў мяне пачалі расці валасы на самых незвычайных для жанчыны месцах, нават на твары. Як жыць далей — не ўяўляю. Парайце, калі ласка, дзе і як можна вылечыцца ад гэтага і колькі каштуе лячэнне. А яшчэ я чула, што ў крамах можна набыць электраэпілятар і карыстацца ім у дамашніх умовах. Ці праўда гэта?

Вольга, г. Баранавічы".

Па-першае, ніякай "самадзейнасці" (у сэнсе збрывання, вышчыпвання і г.д.) — вы можаце значна пагоршыць існуючае становішча. Па-другое, ніякай панікі. Сёння пры некаторых сталічных паліклініках працуюць касметалагічныя кабінеты, дзе за некалькі сеансаў вам могуць назаўсёды выдаліць усю непатрэбную "расліннасць".

Паколькі вы жывяце ў іншым горадзе, найбольш зручнай для вас будзе паліклініка № 6 па вуліцы Ульянаўскай (два трамвайныя прыпынкі ад вакзала ў бок стадыёна "Дынама".) Папярэдне неабходна запісацца на кансультацыю да ўрача-касметолага па тэлефоне 29-31-55. Кабінет працуе штодзённа з 8 да 19 гадзін. Урач павінен вызначыць, чым выкліканы вашы праблемы (гэта можа быць спадчынным захворваннем або вынікам дысфункцыі надныраччнікаў ці яечнікаў, або сімптомам іншых парушэнняў дзейнасці арганізма). У залежнасці ад прычын і будзе прызначана лячэнне.

Дарэчы, пяць хвілін механічнага выдалення валасоў каштуюць тры тысячы рублёў (дзесяць хвілін— шэсць тысяч і г.д.).

Касметолагі не раяць карыстацца электраэпілятарамі, купленымі ў камерцыйнай краме. Апошнія маюць малую магутнасць і, да таго ж, не вельмі эфектыўныя.

ЭСТЭТЫЧНАЯ СТУДЫЯ

У "Арт-цэнтра" – юбілей

Гэтымі днямі адзначае пяцігадовы юбілей свайго афіцыйнага існавання тэатр-студыя "Арт-цэнтр".

— Так, менавіта афіцыйнага. Таму што да 1989 года мы дзейнічалі на базе самадзейных тэатраў-студый, — расказвае мастацкі кіраўнік "Арт-цэнтра" Уладзімір Барысавіч Кірылін. — Рыхтавалі моладзь да прафесійнай працы на сцэне. На нашых курсах, разлічаных на двухгадовы тэрмін навучання, заняткі па сцэнічнай гутарцы, майстэрству акцёра, гісторыі тэатра, гісторыі эстэтыкі, трэнінгу праводзілі выкладчыкі з тэатральнага інстытута, Міжсаюзнага Дома мастацкай самадзейнасці прафсаюзаў, былыя студыйцы. Усяго з 1984 па 1989 гады курсы скончыла каля паўсотні юнакоў і дзяўчат. Паралельна арганізоўвалі тэатралізаваныя святы, ставілі спектаклі ў клубе Дзяржынскага, Доме афіцэраў, Палацы культуры тонкасуконнага камбіната, на адкрытых пляцоўках.

У 1989 годзе тэатр атрымаў афіцыйны статус і пачаў больш інтэнсіўную прафесійную працу. Аднак існаваў калектыў толькі за кошт тэатральна-канцэртнай дзейнасці — без дзяржаўных датацый і дапамогі спонсараў. А гэта цяжка, асабліва ўлічваючы вялізныя грашовыя выдаткі на пастаноўку спектакляў і мюзіклаў. І ўсё ж, энтузіясты сваёй справы ажыццявілі дзесятак дзіцячых пастановак. Асаблівым поспехам карыстаўся мюзікл па п'есе С.Казлова "Спяваючы парсюк", спектаклі паводле п'есы Т.Карэлінай і Р.Сефа "Дзве Бабы-Ягі", п'еса С.Казлова "Па зялёных узгорках акіяна", навагоднія феерыі Л.Усцінава "Зачараваная ёлка". Рэжысёрамі-пастаноўшчыкамі былі М.Магілеўскі, А.Стрыкуноў, акцёр Дзяржаўнага маладзёжнага тэатра С.Журавель, музыку пісаў вядомы беларускі бард Б.Сярогін. Гледачам падабаліся акцёрскія работы выпускнікоў Беларускай акадэміі мастацтваў С.Навіцкага, В.Кашчэева, Д.Гурычава і іншых. Многія спектаклі жывуць і цяпер.

Хаця, калі раней штомесячна тэатр прапаноўваў гледачам 15 пастановак, а ў дні школьных канікулаў — 25, то цяпер колькасць спектакляў "Арт-цэнтр" вымушаны скараціць. Але вядомасць тэатра трывалая. Ён пацвердзіў свой высокі клас на фестывалях у Германіі і Аўстрыі, фестывалях славянскіх тэатраў-студый. Аднак шмат ад чаго прыходзіцца адмаўляцца. Мелі запрашэнне ў Венецыю — на фестываль дзіцячых спектакляў. Давялося прапусціць гэтае свята па празаічнай прычыне — з-за фінансавага становішча. Ёсць дамоўленасць аб візіце па абмену вопытам у Парыж, але лёс гэтай цікавай прапановы пакуль няясны. Па тых жа прычынах.

Усё ж тэатр мае цвёрды намер існаваць надалей. Не так даўно на Беларускім тэлебачанні "Арт-цэнтр" ажыццявіў пастаноўку спектакля па п'есе амерыканскага аўтара Б.Менхафа "Сава і Кошачка". Працягваецца тэатральная дзейнасць на пляцоўках Палаца прафсаюзаў, ДК чыгуначнікаў, як і раней, арганізоўваюцца выязныя тэатралізаваныя прадстаўленні для дзяцей-сірот. Дарэчы, кошт білета на спектаклі не перавышае тысячы рублёў. А для інвалідаў, пенсіянераў і студэнтаў уведзена сваё правіла — яны заўсёды плацяць толькі за палову цаны білета.

Якаў ЯСЭПКІН.

Свята беларускага слова і мастацтва

20 сакавіка ў мінскім Доме афіцэраў адбылася літаратурна-мастацкая вечарына, прысвечаная 50-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і вялікаму творчаму ўкладу песняра Якуба Коласа ў справу Перамогі.

Літаратурную частку вёў пісьменнік, галоўны рэдактар часопіса "Маладосць" Генрых Далідовіч. Ён падкрэсліў для шматлікіх прысутных афіцэраў, салдатаў і курсантаў думку, што як неабходныя для арміі радавыя, афіцэры, генералы і палкаводцы, так і ў літаратуры патрэбны розныя ратнікі і што Якуб Колас і сёння з'яўляецца адным з палкаводцаў нацыянальнай ідэі, нашай духоўнасці. Дацэнт кафедры беларускай літаратуры БДУ Вольга Казлова прааналізавала напісанае песняром у гады вайны, а сын Якуба Коласа, Даніла Міцкевіч, паведаміў пра тое, якімі клопатамі і турботамі жыў тады ягоны пажылы бацька, з усіх сіл намагаючыся падтрымаць дух роднага народа, воінаў і рашуча асуджаючы ворага.

Лідзія Арабей, Іван Шамякін, Мікола Аўрамчык, Алесь Савіцкі і Пятро Прыходзька — вядомыя беларускія пісьменнікі, якім пашчасціла сустракацца і мець гутаркі з мудрым майстрам, — расказалі пра тыя сустрэчы, падзяліліся сваімі думкамі наконт мінулай вайны, а таксама наконт ужо напісаных пра яе твораў і пра тое, што і як трэба рабіць літаратарам далей, закранулі пытанні станаўлення і фармавання вобліку беларускай арміі. Дырэктар Літаратурнага музея Якуба Коласа Зінаіда Камароўская расказала пра сваю ўстанову, дзе яе супрацоўнікі правялі і вядуць вялікую навуковую работу, каб як мага паўней адлюстраваць жыццёвы і творчы шлях нашага славутага класіка, зрабіць ягоны музей паўнакроўным асяродкам беларускай культуры, запрасіла вайскоўцаў наведаць іх.

Пасля прысутным быў дадзены цікавы канцэрт сіламі творчых калектываў Стаўбцоўскага ГДК. Прадстаўнікі Дома афіцэраў шчыра і сардэчна падзякавалі, як яны сказалі, за свята беларускага слова і мастацтва, уручылі Саюзу пісьменнікаў сваю грамату за шэфскую работу.

Людміла ДАЛІДОВІЧ, вучаніца XI класа 10-й школы г.Мінска.

Фота Пятра ЖОЎЦІКАВА.

КРЭСЛА № 13

З "Чырвонкай" згодна

"Паважаная "Чырвонка"!

Шчыра табе ўдзячна за артыкул "Гаворым па-беларуску", змешчаны ў № 14 ад 5 лютага 1994 года. Мяркую, што пераважная большасць чытачоў газеты цалкам згодна з аўтарам артыкула Майяй Шэндрык. Асабліва прыкра і сорамна за "дзяржаўных" людзей, якія павінны перш за ўсё выконваць Закон аб беларускай мове, павінны быць прыкладам у яе выкарыстанні. Гэта тычыцца членаў нашага ўрада, нашых народных дэпутатаў. Відаць, усе яны нарадзіліся і атрымалі адукацыю на Беларусі, у школе вывучалі беларускую мову, але ў большасці з іх няма ніякага жадання размаўляць на ёй, удасканальваць свае веды, нарэшце, проста паважаць сваю зямлю, свой народ, сваю мову. Я 33 гады працавала настаўніцай пачатковых класаў у рускамоўнай школе. І мне было заўсёды балюча і сорамна за людзей, якія самі пагарджалі роднай мовай і так выхоўвалі сваіх дзяцей, было прыкра за розныя пастановы, якія дазвалялі не вывучаць сваю мову.

Па магчымасці старалася прывіваць любоў да свайго краю, свайго працавітага народа, сваёй мовы. А яе ў той час пачыналі вывучаць з трэцяга класа, 3 гадзіны ў тыдзень (1 — мовы, 2 — чытання).

Таму сама выпісваю "Звязду", "Чырвоную змену", бо гэта адзіныя беларускамоўныя выданні. У адрозненне ад іх, наша беларускае тэлебачанне можна лічыць беларускім вельмі ўмоўна, бо тая мова, якая гучыць з экрана, абражае гледача, вымушае яго саромецца сваёй мовы. Шчыра ўдзячна "Чырвонцы" за адкрыццё новай рубрыкі "Крэсла № 13", якая дапамагае гледачу ўзняцца вышэй за тых нізкапрафесійных аўтараў, якія, на жаль, робяць сваю справу несумленна. Друкуйце больш такіх матэрыялаў! І дзякуй вам за адданасць і павагу да нашай Радзімы.

З павагай Валянціна ЦЫГЕЛЬ, 54 гады, г.Гродна."

P.S. Вельмі прыемна было атрымаць гэты ліст ад Валянціны Канстанцінаўны. У першую чаргу таму, што нашым чытачам, як і нам, супрацоўнікам газеты, неабыякавы лёс нашай Бацькаўшчыны, яе мовы. Прыемна і тое, што заўважана новая рубрыка "Крэсла № 13", якая гатова прадаставіць месца кожнаму з нашых чытачоў.

Вядучая рубрыкі "Крэсла № 13" Майя ШЭНДРЫК.

КІНААФІША МІНСКА

"ГРЭХ"

Новую каляровую мастацкую кінастужку з такой назвай, створаную рэжысёрам Радамірам Васілеўскім паводле сцэнарыя Валянціна Яжова і Паўла Катарабая, перадаюць на суд гледачоў кінамайстры Расіі.

Неяк зімовым вечарам адстаўнога палкоўніка КДБ Сяргея Сяргеевіча Чайкоўскага наведалі двое невядомых.

Сяргей Сяргеевіч ужо даўно на пенсіі, але бадзёры, падцягнуты і поўны энергіі. Ён нават трымае пры сабе юную асобу, якая не страчвае надзеі стаць яго законнай жонкай, нягледзячы на пяцідзесяцігадовую розніцу ва ўзросце.

Яго нязваныя госці таксама немаладыя і таксама вельмі энергічныя і рашучыя. У далейшым стане вядома, што некалі яны былі ахвярамі незаконных рэпрэсій і, пабываўшы ў руках следчага Чайкоўскага, прайшлі праз тое, што цяпер даюць магчымасць зведаць самому Сяргею Сяргеевічу...

У галоўных ролях заняты Анатоль Рамашын, Эдуард Марцэвіч, Георгій Юматаў, Яўгенія Дабравольская.

"АФІЦЫЯНТ З ЗАЛАТЫМ ПАДНОСАМ"

Карціна знята на кінастудыі "Масфільм" рэжысёрам Раманам Цурцумія паводле сцэнарыя Цімура Зульфікарава, напісанага пры ўдзеле Рамана Цурцумія.

"Зламаўся" афіцыянт, герой фільма, у дзень нараджэння сына, які сабраў на свята поўны дом сваіх аднаверцаў-крышнаітаў. У той вечар ён "адкрыў бацьку вочы" на яго маральнае падзенне і [illegible] сумленным жыццём.

[illegible]

Галоўныя ролі ў фільме выконваюць Аляксандр Абдулаў, Тацяна Краўчанка, Ларыса Палякова, Вацлаў Дваржэцкі, Віталь Варганаў.

"СТРАЧАНЫ ЧАС"

Гэту каляровую мастацкую кінастужку знялі кінамайстры творчага аб'яднання "Голас"

кінаасацыяцыі "Ленфільм". У аснову яе пакладзены раман Аляксандра Бека "Новае назначэнне". Рэжысёр — Саламон Шустэр.

...У 1957 годзе адзін з кіраўнікоў сталеліцейнай прамысловасці краіны Аляксандр Лявонцьевіч Анісімаў нечакана быў зняты з пасады і прызначаны паслом у нейкую паўночную краіну Еўропы. Там у яго аказалася дастаткова часу, каб успамінаць і аналізаваць сваё жыццё, спрабуючы пры гэтым адказаць на пытанні: ці годна ён жыў і чаму яго адхілілі ад справы, якой ён аддаў дзесяткі гадоў.

Многа разоў прыходзілася Анісімаву сустракацца са Сталіным, выконваць яго распараджэнні, і ва ўсіх сітуацыях ён імкнуўся заставацца сумленным і прынцыповым. Але цяпер, пасля таго, як мінула столькі часу, Аляксандр Лявонцьевіч вымушаны прызнаццa сабе, што пры ўсіх сваіх добрых намерах не раз ішоў на здзелкі з уласным сумленнем, бо як і любы іншы буйны чыноўнік той эпохі, быў толькі вінцікам у бязлітасным адміністрацыйна-камандным механізме...

Цікава выконваюць свае ролі ў карціне Станіслаў Любшын, Яўген Еўсцігнееў, Ніна Русланава, Алег Корчыкаў, Мікалай Волкаў, Уладзімір Зельдзін.

"ДВОЕ НА КАНАПЕ"

Карціну стварылі кінематаграфісты Францыі. Яе паставіў паводле свайго сцэнарыя Марк Камалеці.

Героі гэтай камедыі — Бернар і Жаклін — яшчэ не развяліся, але ўжо жывуць кожны сваім жыццём. Аднак ні жонка, ні муж не жадаюць пакідаць сваю кватэру: у Жаклін у ёй абсталяваны зубны кабінет, куды прывыклі прыходзіць пацыенты, а ў Бернара, адваката па прафесіі, тут размешчана кантора, адрас якой добра знаёмы кліентам. Каб падзяліць сваё ўладанне, былыя муж і жонка паставілі пасярэдзіне кватэры канапу, якая служыць дэмаркацыйнай лініяй. Пераходзіць яе, як дзяржаўную граніцу, строга забаронена.

Аднойчы, пасварыўшыся з Жаклін у чарговы раз, Бернар [illegible]

Запамінальныя вобразы ствараюць у карціне Мішэль Галабру, Марына Уладзі, Жан Лефеўр, Ларэн Бако.

У ДНІ ШКОЛЬНЫХ КАНІКУЛАЎ

Спецыяльныя сеансы для дзяцей

[illegible]

ХАТНІ ЭКРАН

29, аўторак

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Дзелавая хроніка.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
8.45. Фільм-канцэрт.
◆9.45. Караткаметражныя фільмы для дзяцей.
◆10.50. "Гол у Спаскія вароты".
12.15. Кінанарыс.
◆12.30. "Квенцін Дорвард".
13.30. Навіны.
* 13.40. "Прыгоды маленькіх сяброў".
14.15. "Нов і К"–топ-10.
15.15. Кінанарыс.
15.25. Чарнобыль: праблемы і вырашэнні.
◆16.15. "Сведжа". 2-я серыя.
17.30. Гаспадар.
18.00. Дзелавая хроніка.
18.10. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
18.45. Зачытайце маё пісьмо...
19.00. Стоп-кадр.
19.35. [illegible] Газ для Беларусі.
20.10. Пастскрыптум.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Ніхто, акрамя цябе".
22.20. На сесіі ВС Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння – Пад купалам Сусвету; Надвор'е; Мультфільмы для дарослых; НіКа; Тэлевізійны Дом кіно; [illegible]

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
8.20. Дамісолька.
◆8.40. "Проста Марыя".
9.30. Канцэрт аркестра імя М.Осіпава.
* 9.45. "Незвычайныя прыгоды Карыкі і Ваў".
10.00. Зачытайце маё пісьмо...
10.50, 22.50. Прэс-экспрэс.
11.20. Пастскрыптум.
14.25. Прадпрымальнік.
15.10. Справа.
* 15.20. "Прыгоды Тома Соера".
15.50. [illegible]
16.10. 440 герц.
16.50. Азбука ўласніка.
17.25. За кулісамі.
17.50, 21.35. Надвор'е.
18.45. За радком пратакола.
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
◆20.45. Лато "Мільён".
* 21.00. "Бойка ў Панаме" (Францыя, Італія, Алжыр).
23.10. Хіт-парад "Астанкіна".

Канал "Расія"
6.00, 13.00, 19.00, 22.20. Весткі.
6.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
6.30. Формула-730.
7.00. Новая лінія.
7.20. Час дзелавых людзей.
* 7.50. Мульці-пульці.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
12.40. Сялянскае пытанне.
◆13.25. "Казка, расказаная ноччу".
14.40. Тэлегазета.
14.45. Паралелі.
15.00. Крыніцы.
15.30. Там-там навіны.
15.45. Студыя "Рост".
16.15. Новая лінія.
17.00. Залатая галіна.
17.30. Рубяжы.
17.45. Музычная праграма.
18.10. Ніхто не забыты.
18.15. Бясшумныя лідэры.
18.45. Свята кожны дзень.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.30. Чэмпіянат Расіі па футболу. "Дынама" (Масква) – "Тэкстыльшчык" (Камышын).
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.

Санкт-Пецярбург
6.30, 11.30, 14.30, 18.30, 22.45. Інфарм ТБ.
* 6.50. Мультфільмы.
7.10. Адам і Ева плюс.
7.40. Этнасы Зямлі.
8.15. Да юбілею АБДТ імя Г.А.Таўстаногава.
9.00. "Рэха над плошчай". Д/ф.
9.10. "Нямецкая хваля".
* 9.40. Мультфільм.
9.55. Віртуозы 2000 года.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Канцэрт па заяўках.
11.40, 14.25, 18.05, 20.40, 2.45. Музычны момант.
11.45. Наша кіно. "Старыя маладыя людзі".
13.15. "Прыгажун Джэк". Тэлефільм.
13.35. "Музычныя партрэты". І.Ліепа.
14.40. Новыя часы.
* 15.10. Мультфільмы.
15.40. Дамашні ўрок.
16.10. Рускія каляндарныя абрады.
16.50. Залаты павучок.
17.30. Новы Пецярбург.
18.10. Вялікі фестываль.
18.55. Джаз. Глен Мілер.
19.40. Спорт, спорт, спорт...
20.00. Сёння.
20.35. Тэлемагазін.
◆20.45. "На парозе ночы".
21.30. "Я была шчаслівая, шчаслівая, шчаслівая...". Спектакль.
22.35. Ваш стыль.
23.05. Сам-насам з музыкай.
23.50. "Еўрапейскі калейдаскоп".
0.20. "Бацькоўскі дом". Д/ф.
1.40. "Дыялог са сцэнай". Музычны фільм.

8-ы канал
18.00. Адкрыццё праграмы. Рэклама.
* 18.05. "Сышчыкі" з серыі "Аміга і яго сябры".
18.30. "Новы час – новае шчасце". Рэклама.
◆19.25. "Рамэо і Кэрол".
20.15. Стрэс-паўза.
* 20.20. Мультфільмы. Экспрэс-рэклама.
◆20.35. "Лёс". 42-я серыя.
21.15. "Жыццёвы выбар".
21.40. Справы надзённыя.
◆21.50. "Першы сезон".
23.20. Музычная паўза.
23.25. Рэклама. Закрыццё праграмы.

30, серада

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
* 8.35. "Нябесны дар".
◆8.45. "Зачараваны хлопчык".
◆9.30. "Ніхто, акрамя цябе".
10.15. Аэробіка.
◆10.50. "Прыйдзі зноў, дождж" (Індыя). 1-я і 2-я серыі.
13.05. Фільм-канцэрт.
13.30. Навіны.
* 13.40. Мультфільмы.
14.25. Відзьма-нявідзьма.
15.25. Для школьнікаў. Ці любіце вы тэатр?
16.05. Канцэрт памяці Я.К.Цікоцкага.
17.30. "Кунгурскі феномен". Кінанарыс.
17.45. Паказвае "Уорлднет" (ЗША).
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. "Крок". "Карамболь". Бізнесмены Беларусі.
19.35. На пачатку шляху. Усходне-еўрапейская кампанія: перспектывы супрацоўніцтва.
20.15. Тэленарыс.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Ніхто, акрамя цябе".
22.20. На сесіі ВС Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння – Пад купалам Сусвету; Надвор'е; НІКа; "Спавядальны шлях". Паэт, філосаф, псіхаэнергатэрапеўт А.Мартынаў; Міжнародны фестываль сучаснай харэаграфіі ў Віцебску. Канцэрт лаўрэатаў.

Канал "Астанкіна"
5.30. Раніца.
7.45. Агляд рынку нерухомасці.
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 21.00, 23.00. Навіны.
8.20. "Сарока".
◆8.40. "Проста Марыя".
9.30. Клуб падарожнікаў.
* 10.20. "Чарцяня № 13".
10.30. Дружны дом Галіны Карлаўны (Іркуцк).
10.50, 23.05. Прэс-экспрэс.
11.20. "Скульптар Міхаіл Анікушын".
14.25. Прадпрымальнік.
* 15.20. "Прыгоды Тома Соера".
15.50. Джэм.
* 16.20. "Лятаючы дом". 32-я серыя.
16.50. Загадка СБ.
17.25. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.50. Дакументы і лёсы.
17.55, 21.35. Надвор'е.
◆18.00. "Проста Марыя".
18.50. Футбол. Ліга чэмпіёнаў. "Спартак" (Масква) – "Манака" (Францыя).
◆21.45. "Справа Сухава-Кабыліна". Фільм другі.
23.15. Начное жыццё гарадоў свету. Лондан.
23.45. Футбол. Ліга чэмпіёнаў.

Канал "Расія"
6.00, 13.00, 19.00, 22.20. Весткі.
6.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
6.30. Формула-730.
7.00. Новая лінія.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.50. Мульці-пульці.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.25. Без рэтушы.
12.40. Сялянскае пытанне.
◆13.25. "Санта-Барбара".
14.15. Мегаполіс.
14.45. Тэлегазета.
14.55. Паралелі.
15.10. Канцэрт.
15.25. Там-там навіны.
15.40. Студыя "Рост".
16.10. Новая лінія.
16.55. Мір і вайна.
17.25. М-трэст.
17.40. Я – лідэр.
18.10. Шчыра Ваш...
19.25. Падрабязнасці.
19.35. Свята кожны дзень.
◆19.45. "Санта-Барбара".
20.35. L-клуб.
21.25. Зала чакання.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.

Санкт-Пецярбург
6.30, 11.30, 14.30, 18.30, 22.45. Інфарм ТБ.
* 6.50. Мультфільмы.
◆7.05. "На парозе ночы".
8.00. "Там, дзе мы бывалі".
8.30. "Партрэты". Актрыса Л.Лявонава.
9.10. "Нямецкая хваля".
9.40. Залаты ключ.
9.50. Дзецям пра звяранят.
10.10. Па сакрэту ўсяму свету.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. "Сярэбраная нітка". Праграма для пажылых людзей.
11.40. Фільм-канцэрт.
12.05, 14.25, 18.05, 20.40, 2.35. Музычны момант.
◆12.10. "Гросмайстар".
13.50. Фільм-канцэрт.
14.40. Сам-насам з музыкай.
15.25. Дамашні ўрок.
◆15.55. "Дзічка".
17.00. Ваша права.
18.10. Вялікі фестываль.
18.55. Спявае А.Абразцова.
19.40. Спорт, спорт, спорт...
20.00. Сёння.
20.35. Тэлемагазін.
◆20.45. "Крокі імператара".
22.00. Фільм-канцэрт.
22.35. Ваш стыль.
◆23.05. "Трэці дубль".
1.40. Музычны фільм.

8-ы канал
18.00. Адкрыццё праграмы. Рэклама.
* 18.05. "Карусель"; "Сузор'е" з серыі "Аміга і яго сябры".
18.30. Музычная праграма. Рэклама.
19.00. "Хатняя майстэрня".
◆19.05. "Хіл стрыт блюз".
19.55. Стрэс-паўза.
20.00. Журфак БДУ прадстаўляе...
* 20.10. Мультфільмы.
20.30. Сямейнае кола. Экспрэс-рэклама.
◆20.35. "Швейцарскія Рабінзоны". 5-я серыя.
21.35. Стрэс-паўза.
◆21.40. "Чорны Гары і тыгр".
23.15. Відэакліпы.
23.25. Рэклама. Закрыццё праграмы.

31, чацвер

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
◆8.35. "Кешка і гангстэры", "Кешка і тэрарысты", "Кешка і гуманоід".
◆9.45. "Ніхто, акрамя цябе".
10.30. "Гісторыя аднаго кахання", "Вольны табун". Д/ф.
◆11.15. "Мецічара – звер марскі". З субцітрамі.
12.40. Фільм-канцэрт.
13.30. Навіны.
◆13.40. "Залатыя рогі".
* 14.50. "Знарок".
15.00. Фільм-канцэрт.
15.35. ТА "Рэха". Пяць міфаў аб прыватызацыі.
16.05. Поле чакае хлебароба.
16.35. ТБ - школе. Беларусь у гады вайны.
16.55. І Рэспубліканскі фестываль (Гродна і Гродзенская вобласць). Ч. 1-я.
18.05. Зачытайце маё пісьмо...
18.10. Абласныя навіны (Гродна).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Бізнес-рынг. Будучае беларускай рэкламы.
19.30. Навошта дадзена ўлада? Заслаўе: праблемы мясцовага самакіравання.
20.10. Пазіцыя ўрада.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Ніхто, акрамя цябе".
22.20. На сесіі ВС Рэспублікі Беларусь.
Пасля заканчэння – Пад купалам Сусвету; Надвор'е;
* "Жаба-царэўна". Мультфільм для дарослых;
НІКа; Рок-айленд.

Канал "Астанкіна"
5.15. Ранішняя размінка.
5.30. Раніца.
7.45. Агляд рынку нерухомасці.
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.15. Навіны.
◆8.20. "Проста Марыя".
9.10. У свеце жывёл.
9.50. Жыве Масква – моцная Расія.
* 10.20. "Следства вядуць Калабкі".
10.50, 23.05 Прэс-экспрэс.
11.20. Футбол. На шляху да Уэмблі.
14.25. Прадпрымальнік.
15.05. Як дабіцца поспеху.
* 15.20. "Прыгоды Тома Соера".
15.50. Спявае І.Кабзон.
16.10. ... Да 16 і старэйшым.
16.50. Тэхнадром.
17.25. Лабірынт.
17.50. Дакументы і лёсы.
18.00, 20.35. Надвор'е.
◆18.05. "Проста Марыя".
18.55. Аўтарская праграма Ю.Нагібіна.
19.40. Добрай ночы, малышы!
◆20.45. Лато "Мільён".
21.15. "Пахаванне Сталіна".
23.25. Увесь гэты джаз.
23.45. Аўташоу.

Канал "Расія"
6.00, 13.00, 19.00, 22.20 Весткі.
6.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
6.30. Формула-730.
7.00. Новая лінія.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.50. Паехалі.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
12.40. Сялянскае пытанне.
◆13.25. "Санта-Барбара".
14.15. "Пяцюць самалёты". Д/ф.
15.05. Тэлегазета.
15.10. Канцэрт.
15.25. Там-там навіны.
15.40. Студыя "Рост".
16.10. Новая лінія.
16.55. Міжнародная праграма.
17.25. Азы кар'еры.
17.40. Будні.
18.25. "Настальжы" – музыка ўсіх пакаленняў.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. Свята кожны дзень.
◆19.45. "Санта-Барбара".
20.35. Сам сабе рэжысёр.
21.10. Спатканне на Карлавым мосце.
22.05. Экран крымінальных паведамленняў.
22.40. Зоркі гавораць.
22.45. Аўтаімгненне.
22.50. Спартыўная карусель.

Санкт-Пецярбург
6.30, 11.30, 14.30, 18.30, 22.45. Інфарм ТБ.
* 6.50. "Зялёная казка".
7.05. "Шчырасць Івана Яфрэмава".
8.40. Новы Пецярбург.
9.10. "Нямецкая хваля".
9.40. Фільм-казка.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Сем сланоў.
11.40. С.Ясенін. "Я хачу быць падлеткам светлым..."
12.00, 14.25, 18.05, 20.40, 0.45 Музычны момант.
12.05. "Вясна ў Дымкаве". Д/ф.
◆12.20. "Свавольнікі з Беверлі Хілз".
13.50. Адкрываю для сябе Расію. Іванава.
14.40. Тэлемагазін.
14.45. Гістарычны альманах.
15.30. Дамашні ўрок.
16.00. Урок нямецкай мовы.
◆16.15. "Заечае сэрца".
17.30. Рэформа і ўлада.
18.10. Вялікі фестываль.
18.55. "Роздум пра казку". Д/ф.
19.10. "Яшчэ не вечар..." Лайма Вайкуле.
19.40. Спорт, спорт, спорт...
20.00. Сёння.
20.35. Тэлемагазін.
◆20.45. "На парозе ночы".
* 21.30. Мультфільмы для дарослых.
21.50. "Вячэрні звон". Музычны канал.
◆23.40 - 0.55. "Моцны мужык".

8-ы канал
8.00. Адкрыццё праграмы. Рэклама.
* 18.05. "Сямейства Барклі"; "Сокер" з серыі "Аміга і яго сябры".
18.30. Музычная праграма. Рэклама.
19.00. "Лабірынт правасуддзя".
19.50. ЭКСПАСЕРВІС запрашае на "Мінскі кірмаш. Вясна-94".
20.00. Экспрэс-паўза.
* 20.05. Мультфільмы.
20.25. "Навіны"; Экспрэс-рэклама.
◆20.40. "Лёс". 43-я серыя.
21.20. "Файт". Спартыўная праграма.
21.40. Справы надзённыя.
◆21.50. "Элізабет з Ледзіміда".
23.25. Рэклама. Закрыццё праграмы.

1, пятніца

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Дзелавая хроніка.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
* 8.45. Мультфільмы.
9.00. ТБ - школе. Беларусь у гады вайны.
9.20. Кінанарыс.
◆9.30. "Ніхто, акрамя цябе".
* 10.20. Мультфільм.
◆10.30. "Вадзіцель аўтобуса". 1-я і 2-я серыі.
12.40. "Крок". "Карамболь". Бізнесмены Беларусі.
13.15. Пазіцыя ўрада.
13.30. Навіны.
* 13.40. Мультфільмы.
◆14.20. "Без сына не прыходзь".
15.40. І Рэспубліканскі фестываль (Гродна і Гродзенская вобласць). Ч. 2-я.
17.15. "Вяртаемся ў сполах вясны". Маладыя літаратары часопіса "Першацвет".
18.00. Дзелавая хроніка.
18.10. Навіны (Магілёў).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Сёння – Дзень смеху. Трансляцыя з Дома літаратара.
19.40. Еўрапейская акадэмія мастацтваў.
20.10. Студыя "Тэлесябрына".
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Ніхто, акрамя цябе".
22.20. На сесіі ВС Рэспублікі Беларусь.
Пасля заканчэння – Пад купалам Сусвету; Надвор'е; НІКА;
◆"Афіцэр з ружай";
Начное рандэву.

Канал "Астанкіна"
* 7.45. "Расстараўся."
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.05 Навіны.
8.20. Тэлешоу "50x50".
9.35. Амерыка з М.Таратутам.
◆10.05. "Невук".
10.15. "Шаўковы кутасік", "Тры тыпы і скрыпач".
10.50, 23.10 Прэс-экспрэс.
◆11.20 - 12.20. "Гарачаў і іншыя".
14.25. Прадпрымальнік.
15.05. Бізнес-клас.
* 15.20. "Эх, ты, Цішка, Цішка".
15.35. Алеся і кампанія.
16.05. Азбука ўласніка.
16.15. Памяці М.В.Гогаля.
16.45. Навіны культуры.
17.25. Чалавек і закон.
17.55, 20.35 Надвор'е.
18.00. Амерыка з М.Таратутам.
18.30. Поле цудаў.
19.40. Добрай ночы, малышы!
◆20.45. "Каплан". 5-я серыя.
22.20. Чалавек тыдня.
22.35. Акадэмія. Забаўляльная праграма.
23.20. Музагляд.

Канал "Расія"
6.00, 13.00, 19.00, 22.20. Весткі.
6.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
6.30. Формула-730.
7.00. Новая лінія.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.50. Паехалі.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
12.40. Сялянскае пытанне.
◆13.25. "Санта-Барбара".
14.15. Сам сабе рэжысёр.
14.45. Тэлевізійны тэатр Расіі.
15.15. Тэлегазета.
15.20. Там-там навіны.
15.35. Новая лінія.
16.20. "Чаму б і не?" Маладзёжная праграма.
◆16.50. "Дзеці, якія вельмі многа ведалі". 1-я серыя.
17.45. Першакрасавіцкі салон.
18.45. Свята кожны дзень.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Крыльца ці ножка". (Францыя).
21.35. "Маскі" ў гасцях у "Джэнтльменаў".
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Канцэрт з удзелам Ж.Агузаравай.

Санкт-Пецярбург
* 6.30. Мультфільмы.
7.10. Фільм-канцэрт.
8.20. Залаты павучок.
9.00. "Нямецкая хваля".
◆9.30. "На парозе ночы".
10.20, 11.40, 14.40. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Фільм-канцэрт.
11.30, 14.30, 18.30, 21.45 Інфарм ТБ.
11.45. Храм.
12.30. "Жар-птушка". Фільм-балет.
◆13.15. Фільмы Л.Станукінас. "І кожны вечар у час назначаны..."
14.45. "Алавяныя пярсцёнкі". Спектакль.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. Новы Пецярбург.
◆17.30. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Рэпартаж.
19.20. Тэлемагазін.
19.25. "Што, дзе, калі..." з Пецярбурга.
20.55. Адзін тайм Л.Ягоравай.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.
22.20. Блеф-клуб.
◆23.00. "Небяспечнае пасланне" (ЗША).
0.30. "Шчырасць Івана Яфрэмава".

8-ы канал
18.00. Адкрыццё праграмы. Рэклама.
* 18.05. "Карусель". "Авіяцыя" з серыі "Аміга і яго сябры".
18.30. "Дорэміфасолькі".
18.40. Астра-клас. Рэклама.
19.05. "Хатняя майстэрня".
◆19.10. "Хіл стрыт блюз".
20.00. Стрэс-паўза.
20.05. Журфак БДУ прадстаўляе...
* 20.15. Мультфільмы.
20.30. Сямейны круг. Экспрэс-рэклама.
◆20.35. "Швейцарскія Рабінзоны". 6-я серыя.
21.25. "Час мясцовы".
◆21.45. "Сем залатых гарадоў".
23.25. Рэклама. Закрыццё праграмы.

2, субота

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
8.25. Надвор'е.
8.35. Здароўе.
◆9.05. "Ніхто, акрамя цябе".
9.50. Паказвае Брэст.
10.50. Тыдзень планеты.
◆11.05. "Афіцэр з ружай" (Югаславія).
12.55. "Сталіца".
13.15. Міжнародны турнір ветэранаў тэніса.
◆13.55. "Шукальнікі шчасця". Уступнае слова доктара мастацтвазнаўства А.В.Красінскага.
* 15.25. "Мой маленькі поні".
15.55. Брама. Баль карыятыдаў. Лунінецкі раён.
17.00. Студыя "Тэлесябрына".
17.30. "Выдатныя маркі аўтамабіляў". 9-я серыя.
18.00. "Крок". Студыя "Сэнс": "Маветон".
19.30. "Нов і К"–топ-10.
20.30. Пяць хвілін на жарты.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.50. "Зоркі" на экране. "Тарцюф".
23.30. НіКа.
23.40. Рэйтынг.
24.00. "Каскад".
0.15. Відзьма-нявідзьма.

Канал "Астанкіна"
6.40. Ранішняя размінка.
6.55. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.30. Азартныя гульні.
8.00. "Марафон-15" – малышам.
8.30. Тэлерадыёкампанія "Мір".
9.55. Ранішняя пошта.
10.25. Смак.
10.40. Дапамажы сабе сам.
11.10. Палітра.
◆11.30. "Кацярына Вароніна".
13.20. Тэлескоп.
14.00, 20.00, 23.00. Навіны.
◆14.25. "Рынальда Рынальдзіні – атаман разбойнікаў".
14.50. Вагон 03.
15.30. Спартыўная праграма "Ультра-сі".
◆16.10. "Жыццё заапаркаў" (ЗША).
16.50. Вестуны.
17.30. Брэйн-рынг.
18.20. Рэха тыдня.
◆18.50. "Цудоўная пара".
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.35, 23.05. Надвор'е.
◆20.45. "Галіяф" чакае".
21.45. Цырымонія ўручэння ўзнагарод Грэмі (1994 год. Нью-Йорк).

Канал "Расія"
8.05. Непазнаны Сусвет.
8.35. Парламенцкі тыдзень.
9.00. Студыя "Рост".
9.30. Пілігрым.
10.15. Публіцыстычная праграма "45".
◆11.00. "Па-банку".
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00, 19.00, 22.20. Весткі.
13.20. Кар'ера.
14.20. Расійская энцыклапедыя. Частка 1-я.
14.50. Фільм-прэм'ер.
15.05. "Імперыя і рэвалюцыя". Частка 2-я.
15.35. Рэтра-шлягер.
16.05. Футбол без граніц.
17.00. "Расія маладая". 4-я серыя. Д/ф.
18.00. С.Піляўская.
18.45. Свята кожны дзень.
19.25. Вуснамі дзіцяці.
◆19.55. "Мянялы".
21.30. "Зоркі Амерыкі".
22.00. Рэпарцёр.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Праграма "А".

Санкт-Пецярбург
7.00. "Царэўна-жаба". Лялечны спектакль.
◆7.30. "Небяспечнае пасланне" (ЗША).
9.00. "Нямецкая хваля".
9.30. "Вячэрні звон" у ранішнім эфіры.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Канцэрт па заяўках.
11.30. "Элегія". Д/ф.
◆12.00. "Вясеннія пярэваратні".
13.40. "Чаканне". Монаспектакль у выкананні В.Талкуновай.
14.10. Вынікі XX стагоддзя.
14.55. "Казімір Малевіч". Д/ф.
15.55. Залаты ключ.
16.05. Казка за казкай.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. Аўтапілот.
17.15. Крымінальнае дасье.
◆17.35. Фільмы Л.Станукінас. "Трамвай ідзе па горадзе..."
18.10. Экспрэс-кіно.
18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
◆18.55. "Люстэрка для героя".
21.15. Спявае Г.Вішнеўская.
22.00. Ваш стыль.
22.10. "Голы кароль". Тэлеспектакль.
23.45. "Зоркі свету".

8-ы канал
15.00. Адкрыццё праграмы. Рэклама.
* 15.05. "Карусель". "Пікасо" з серыі "Аміга і яго сябры".
15.35. Музычная праграма.
16.05. "Прапаведнік Кенет Копланд".
◆16.35. "Узыходжанне".
18.05. Джоан Рыверс-шоу прадстаўляе...
◆18.50. "Хіл стрыт блюз".
19.40. Музычная праграма.
20.15. Стрэс-паўза.
◆20.20. "Лёс". 44-я серыя.
21.00. "Спартыўная мазаіка".
21.30. Сем хвілін з Хрыстафорам.
◆21.40. "Эль Грэко".
23.25. Рэклама. Закрыццё праграмы.

3, нядзеля

Беларускае тэлебачанне
7.30. Вялікдзень. Святочнае набажэнства. Трансляцыя з Мінскага Кафедральнага касцёла.
9.00. Раніца рэспублікі.
9.10. Пад купалам Сусвету.
9.20. Аэробіка.
9.55. І.С.Бах. "17 харалаў".
10.35, 13.45, 15.30, 17.05. Вялікдзень. Сустрэчы ў студыі "Існасць".
◆11.05. "Тарцюф".
12.45. MTV. Лепшыя хіты.
13.15. Вяскоўцы. Талуцкія напевы (Вілейскі раён).
14.15. ABC-клуб.
14.30. Папараць-кветка.
16.05. Запрашаем на вячоркі. Абрад "Талака".
17.35. Беларусы ў Амерыцы.
18.05. "Гінес-шоу" (Вялікабрытанія, ЗША).
* 18.40. "Чаму сланы?"
18.55. Каралеўскае паляванне.
20.00. Панарама.
20.35. Пад купалам Сусвету.
20.40. Калыханка.
21.00. Пяць хвілін на жарты.
◆21.10. "Бязвінныя з бруднымі рукамі".
23.25. "Не забудзьцеся ўключыць тэлевізар".
23.35. Тэлефестываль заходнепалескай песні.

Канал "Астанкіна"
6.45. Ранішняя размінка.
7.00. Гадзіна сілы духу.
8.00. Без паўзы.
8.30. Раным-рана.
9.00. Палігон.
9.30. Тыраж "Спортлато".
9.45. Пакуль усе дома.
10.15. Ранішняя зорка.
11.05. Новае пакаленне... Поспех.
11.45. Пад знакам "пі".
12.30. Правінцыя.
* 13.00. "Піф і Геркулес".
13.10. "Падводная адысея каманды Кусто".
14.00, 17.30, 23.00. Навіны.
14.20. Тэлерадыёкампанія "Мір".
15.00. Клуб падарожнікаў.
15.50. Шпаргалка.
* 15.55. "Кот Фелікс" і інш.
16.45. Панарама.
17.25. Жывое дрэва рамёстваў.
17.45. Аншлаг! Аншлаг!
18.35. Тэлелоцыя.
18.50. Надвор'е.
18.55. Прэзентацыя тыдня "Тэмс тэлевіжн" на тэлеканале "Астанкіна".
◆19.25. "Доўгі шлях дамоў" (Вялікабрытанія).
21.00. Нядзеля.
21.45. Спартыўны уік-энд.
22.00. Музыка ў эфіры.
23.10. Парад фестываляў.

Канал "Расія"
8.00. Добрай раніцы, Еўропа.
8.30. Вялікі хакей.
9.00. Студыя "Рост".
9.30. Казырная дама.
10.00. Аты-баты...
10.30. Восень нашай вясны.
◆11.00. "Па-банку-2, ці Удар у адказ".
12.25. Кіно ў красавіку.
12.40. Шэсць сотак.
13.00, 19.00, 22.20. Весткі.
13.20. Не высечы...
13.35. У свеце жывёл.
14.35. Каробка перадач.
14.55. Чэмпіянат Расіі па футболу. "Спартак" (Масква) – "Дынама" (Масква).
У перапынку – "Джаз-трыо са Швейцарыі".
* 17.00. "Гуфі і яго каманда" і інш.
17.55. Шарман-шоу.
19.25. Свята кожны дзень.
◆19.35. "Спадчына" ("Другая жонка") (Францыя–Венгрыя).
21.45. У Ксюшы.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Лепшыя гульні НБА.

Санкт-Пецярбург
7.00. "Гаючае слова".
* 7.30. "Зялёная казка" і інш.
8.10. "Адысея Аляксандра Вярцінскага". Фільмы 1-ы і 2-і.
10.00. Экспрэс-кіно.
10.15. Сам-насам з музыкай.
11.00. Нядзельны лабірынт.
* 12.35. "Цудоўны лес".
13.50. Казка за казкай.
14.45. Кідайка.
15.25. "Забыць нельга..." К.С.Пятроў-Водкін.
◆15.50. "Дваццаць хвілін з анёлам".
17.00. Чэмпіянат Італіі па футболу.
18.55. Інфарм ТБ.
19.20. Ціхая дама.
20.20. "Пяць накцюрнаў аб пяшчоце". Музычны спектакль.
21.00. Наша кіно. "Кома".
22.10. Ваш стыль.
22.20. Адамаў яблык.
23.20. "Зоркі свету". Спартыўная гімнастыка.
◆0.20. Фільмы Л.Станукінас. "Дырыжыруе Юрый Цемірканаў".

8-ы канал
15.00. Адкрыццё праграмы. Рэклама.
* 15.05. Мультфільмы.
15.25. "Казанне айца Міхала".
15.30. "Сусветнае рэха".
◆16.00. "Заліў Небяспечны".
16.30. Стрэс-паўза.
◆16.35. "Нядзельны экран". Рэклама.
18.05. "Тэлефэн", "Вуліца".
18.35. "Бізнес-план".
19.05. "Скрытая камера".
* 19.25. Мультфільмы.
19.40. "Чалавек выніку". Святаслаў Фёдараў.
20.10. "Атлантык Рэкардз". Экспрэс-рэклама.
21.10. Справы надзённыя.
◆21.20. "Кроў і пясок".
23.20. Музычная паўза.
23.25. Рэклама. Закрыццё праграмы.

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Крыжаслоў

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 3. Частка рэцэпта з указаннем спосабу прыёму лякарства. 6. Лопасць параходнага кола. 7. Мінерал, разнавіднасць агату. 9. Каштоўны камень. 10. Ложы ў тэатры па баках партэра. 11. Беларускі кампазітар. 15. Духавы клавішны музычны інструмент. 17. Сум, туга, журба. 18. Частка ствала дрэва. 19. Штучная скура для абіўкі мэблі. 20. Прэпарат для пратручвання насення перад пасевам. 22. Права кіравання дзяржавай. 24. Неарганічнае злучэнне, састаўная частка зямной кары. 25. Круты схіл берага, скалы. 29. Тугаплаўкі метал. 30. Пэўная доля цэлага. 31. Шматразцовы рэжучы інструмент. 33. Задняя частка судна. 34. Ядомы плод некаторых дрэў і кустоў. 35. Род матыля.

ПА ВЕРТЫКАЛІ: 1. Драпежная жывёліна сямейства кашэчых. 2. Жаночае ўпрыгажэнне. 3. Халодны будынак для захоўвання збожжа, мукі. 4. Невялікі музычны твор. 5. Герой беларускіх казак і легенд, воін незвычайнай сілы, мужнасці і розуму. 6. Адзінка вымярэння вадкасцей і сыпкіх рэчываў у Англіі і ЗША. 8. Вышэйшая судова-адміністрацыйная ўстанова ў царскай Расіі. 10. Народны паэт Беларусі. 12. Незвычайнасць, казачнасць чаго-небудзь, якая выклікае эмацыянальныя, прыўзнятыя адносіны. 13. Паўднёвая расліна. 14. Спецыяліст па ваджэню караблёў. 16. Другая стадыя развіцця лічынкі некаторых насякомых. 18. Халодная колючая зброя. 21. Пакаёвы сабачка пароды хартоў. 23. Сярэбраная манета Вялікага княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай вартасцю ў два грошы. 26. Спартыўны снарад. 27. Прадукт далучэння вады да неарганічных і арганічных рэчываў. 28. Вельмі цвёрды мінерал. 31. Штучна прыгатаваная мінеральная маса для керамічных вырабаў. 32. Від гравюры на метале.

Даслаў А.ЖУК.

Адказы на крыжаслоў, змешчаны ў № 28

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 5. Тайфун. 6. Даурыя. 9. Рэклама. 10. Танкіст. 12. Серсо. 13. Апала. 16. Табло. 17. Балакіраў. 18. Пража. 20. Банка. 21. Навалазараўская. 24. Калур. 26. Рэгул. 28. Кардыёлаг. 29. Вытом. 30. Обаль. 32. Ранет. 35. Андатра. 36. Рэфлекс. 37. Еўропа. 38. Аснова.

ПА ВЕРТЫКАЛІ: 1. Аймак. 2. Лукас. 3. Барто. 4. Проня. 5. Такелаж. 7. Ялізава. 8. Шарыкападшыпнік. 9. Рапарт. 11. Тэлекс. 14. Мадулятар. 15. Ранеўская. 19. Абвер. 20. Бекар. 22. Карыда. 23 "Дуглас". 25. Угоддзе. 27. Эмблема. 31. Старт. 32. Рампа. 33. Трэст. 34. Эфіоп.

КІНАТЭАТРЫ

29 сакавіка

«МАСКВА»: "Бетховен" – 10.00 (л), 12.00, 16.00, 19.40, 21.20. "Юмі – прынцэса "Дракон" – 14.00, 17.50.

«КАСТРЫЧНІК»: "Юмі – прынцэса "Дракон" – 11.40, 14.45, 17.50. "Бетховен" – 13.05, 16.10, 19.15, 20.50. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" – 21.30.

«АЎРОРА»: "Прынцэса з Месяца" (1,5 с., д) – свята "Сустрэча з кнігай" – 11.40. СШ № 179. "Незаконнае ўварванне" (1,5 с.)*** – 11.00, 17.00, 19.00, 21.00. "Дэтэктыў па ўсіх правілах"*** – 13.00 (л), 15.00. "Чужыя-2" (2 с.)** – 13.30, 16.00, 18.30, 20.50.

«БЯРЭСЦЕ»: "Як праводзяць канікулы Болек і Лёлек" (д) – 11.30. "Чужыя-2" (2 с.)** – 12.00, 16.00, 18.30. "Незаконнае ўварванне" (1,5 с.)*** – 19.00, 21.00. "Паліцэйскі сабака" – 15.00. "Бравыя хлопцы" – 17.00. "Студэнцкія канікулы" – 14.20, 21.10. "Афоня" – 13.00 (бяспл.сеанс).

«ВІЛЬНЮС»: "Незаконнае ўварванне" (1,5 с.)*** – 13.35, 19.10. "Чужыя-2" (2 с.)** – 11.30, 17.00, 21.00. "Прышэльцы" – 10.00, 15.30. Відэазала: 13.10, 15.15, 17.20, 19.25, 21.30.

«ДРУЖБА»: "Прышэльцы" (камедыя) – 12.00, 18.30, 20.40. "Бабнік-2"*** – 16.00, 19.20. "Тэрмінатар" – 14.00. Відэазала: "Разбуральнік" – 15.10, 18.30. "Гарачыя галовы-2" – 13.30, 17.00.

«ПАРТЫЗАН»: "Бетховен" – 10.20, 13.20, 16.20, 19.20, 21.00. "Юмі – прынцэса "Дракон" – 12.00, 15.00, 18.00.

«ПЕРАМОГА»: "Чужыя-2" (2 с.)** – 13.30, 16.00, 20.30. "Незаконнае ўварванне" (1,5 с.)*** – 11.30, 18.30. Відэазала: "Макой – гэта сур'ёзна" (у гал.ролях К.Бесінджэр) – 10.00, 11.50, 13.40, 15.30, 17.20, 19.00, 20.50.

«САЛЮТ»: "Бетховен" – 11.20, 14.20, 17.20, 19.20, 21.00. "Юмі – прынцэса "Дракон" – 10.00, 13.00, 16.00.

«СУЧАСНІК»: "Горац-2" – 14.20 (л). "Завяшчанне "блакітнага" дзядзечкі"**** – 16.00, 17.40, 19.20, 21.00.

«БЕЛАРУСЬ»: "Конан-разбуральнік" – 10.30, 12.20, 14.10, 17.40, 21.20. "Гарачыя дзяўчынкі"*** – 16.00, 18.30, 21.30. "Удачы вам, спадары!" – 13.10, 19.30. "Двое"*** – 11.30, 16.50. "Разборлівы жаніх" – 15.00. "Палёт начнога матылька" – 20.10. Інфармацыйна-пацяшальная праграма – 20.00.

«КІЕЎ»: "Кінг-Конг" (2 с.) (д) – 12.00. "Чужы-1" (1,5 с.) – 14.30. "Разборлівы жаніх" – 16.50. "Эмануэль"**** – 18.40, 20.20.

«КАМСАМОЛЕЦ»: "Ну, пачакай!" (вып.1–8) (д) – 10.40. "Аднойчы пакусаны" (камедыя) – 12.00, 17.40. "Двое"*** – 16.00, 21.00. "Горац-2" – 11.00, 15.00, 19.00, 20.40. "Паліцэйскі сабака" – 13.00, 19.20. "Разборлівы жаніх" – 14.00. Зала індыйскага фільма: "Танцуй, танцуй" (2 с.) (М.Чакраборці танцуе "брэйк") – 16.40.

«МІР»: "Споведзь палюбоўніцы" – 11.00, 16.00. "Горац-2" – 12.00, 16.00, 20.00. "Наёмны забойца" – 13.00, 17.00, 19.00, 20.50. "Надта прыгожыя, каб жыць"*** – 14.00, 18.00. Відэазала: "Брыльянты на заўсёды" – 14.30, 16.30, 18.30.

«ПІЯНЕР»: "Прыгоды чароўнага глобуса, ці Махлярствы ведзьмы" (д) – 10.00. "Зорныя войны" (1,5 с., д) – 11.20. "Закляцце Даліны Змей" (д) – 15.10. "Страчаная імперыя" – 13.30, 19.00. "Не адступаць, не здавацца" – 17.10. "Свабоднае падзенне"*** – 20.40.

«РАКЕТА»: "Скінь маму з цягніка" (Дэні дэ Віта ў камедыі) – 14.00. "Свабоднае падзенне"*** – 16.10, 20.00. "Японская лэдзі Чатэрлей"**** – 18.10. Відэакафэ: "Галубцы здрадзілі" – 17.00. "На сакрэтнай службе Яе Вялікасці" – 19.30.

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца пераменная воблачнасць, без ападкаў. Тэмпература паветра ў Віцебску – +3–+5°, Магілёве, Мінску – +4–+6°, Гродна, Гомелі – +6–+8°, Брэсце – +7–+9°. У наступныя двое сутак чакаецца няўстойлівае, з ападкамі надвор'е, толькі ўдзень 31 сакавіка без ападкаў. Тэмпература паветра 30-га ўначы – 0– -5°, па ўсходу– да -10°, удзень – 0– +5°, 31-га ўначы – каля 0°, удзень +4–+9°.

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена". Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а. Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ". Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79. Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Тыраж 65 500. Зак. 33.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел інфармацыі – 68-27-21; аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37;
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-29-56, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

Галоўны рэдактар
Уладзімір БЕЛЬСКІ